ԿԱՆՉԱՍԱՐ

ԲԵՐԻՈՅ ՀԱՅՈՑ ԹԵՄԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ (Լ. ՏԱՐԻ)

Նոյեմբեր Դ. 2020

نشرة مطرانية الأرمن الأرثوذكس

ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՍԱՍ ՆՇԱՆԱԿԵՑ ՍՈՒՐԻՈՅ ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՈՐԾՈՑ ՆԱԽԱՐԱՐԸ

Կիրակի, 22 Նոյեմբեր 2020-ին, Սուրիոյ նախագահ Պաշշար ալ Ասատ 3 հրամանագիրներ հրապարակեց, ըստ որոնց հանգուցեալ նախարար Ուալիտ Մուալլէմի մահանալէն ետք Սուրիոյ արտաքին գործոց նախարար նշանակուեցաւ դոկտ. Ֆայսալ ալ Մըքտատ, Սուրիոյ արտաքին գործոց փոխնախարար նշանակուեցաւ դոկտ. Պաշշար ալ Ճաաֆարի, իսկ ՄԱԿ-ի մէջ Սուրիոյ մնայուն բանագնաց նշանակուեցաւ Պասսամ Սապպաղ:

Յիշենք, որ Մըքտատ Սուրիոյ արտաքին գործոց փոխնախարարն էր, Ճաաֆարի ՄԱԿ-ի մէջ Սուրիոյ մնայուն բանագնացն էր, իսկ Սապպաղ Լահայի քիմիական զէնքերու կանխարգիլման կազմակերպութեան մէջ Սուրիոյ բանագնացն էր:

ՉԱՐԻՖ ԿԸ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԷ ՄԸՔՏԱՏԸ ԻՐ ՍՏԱՆՁՆԱԾ ՆՈՐ ՊԱՇՏՕՆԻՆ ԱՌԻԹՈՎ

Երկուշաբթի, 23 Նոյեմբեր 2020-ին, Իրանի արտաքին գործոց նախարար Ճաուատ Չարիֆ հեռաձայնային հաղորդակցութեամբ շնորհաւորեց Սուրիոյ նորանշանակ արտաքին գործոց նախարար դոկտ. Ֆայսալ Մըքտաքը իր ստանձնած նոր պաշտօնին առիթով եւ յաջողութիւն մաղթեց անոր աշխատանքին:

Չարիֆ խորին ցաւակցութիւն յայտնեց հանգուցեալ նախարար Ուալիտ Մուալլէմի մահուան առիթով: Ան յայտնեց Թեհրանի պատրաստակամութիւնը Դամասկոսի հետ ռազմավարական գործակցութիւնը շարունակելու:

ՀՈԳԵՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ՝ ԱՐՑԱԽԻ ԱԶԱՏԱՄԱՐՏԻ ԸՆԹԱՑՔԻՆ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԱԾ ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒՆ

Մեկնելով Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոս ՆՍՕՏՏ Արամ Ա. Վեհափառ Հայրապետին կոչէն, Բերիոյ Հայոց Թեմի Բարեջան Առաջնորդ Գերշ. Տ.

Մասիս Սրբ. Եպս. Զօպուեանի տնօրինութեամբ Թեմի բոլոր եկեղեցիներէն ներս տեղի ունեցաւ հոգեհանգստեան արարողութիւն՝ Արցախի

Շար.՝ էջ 7

ՀԱԼԷՊԱՀԱՅ ԵՐԵՔ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԵՌԱԲԼՈՒՐԻ ՄԷՋ

Հինգշաբթի, 19 Նոյեմբեր 2020-ին, Երեւանի ժամանակով ժամը 15:00-ին, Եռաբլուրի զինուորական պանթէոնին մէջ տեղի ունեցաւ հալէպահայ

երեք նահատակներու՝ Յարութ Բանոյեանի, Յակոբ Ասթարճեանի եւ Մոսիկ Սեքլէմեանի յուղարկաւորութիւնն ու թաղման արարողութիւնը, ուր խօսք առաւ ՀՀ Պաշտպանութեան Նախարարութեան ներկայացուցիչը՝ մեծարելով հալէպահայ նահատակներուն գոհաբերութեան ոգին, ապա նահատակներուն յետմահու պարգեւները յանձնեց անոնց ծնողներուն:

Արարողութենէն ետք, ՀՀ Պաշտպանութեան Նախարարութեան կազմակերպութեամբ տեղի ունեցաւ հոգեճաշ:

Նահատակներուն դամբանականը ՀՅԴ-ի կողմէ արտասանեց Կարօ Իւզպաշեան, որ ըսաւ.

«Թէեւ Շուշիի մէջ նահատակութեամբ աւարտեցաւ անոնց առաքելութիւնը, սակայն տեղին է յիշել, որ անոնց գործունէութիւնը չէր սահմանափակուած լոկ արցախեան գոյամարտին մասնակցելով: Սուրիոյ Պատերազմի օրհասական տարիներուն, իրենց քաջարի ընկերներուն հետ,

Շար.՝ էջ 3

ՀԱԼԷՊԱՀԱՅ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒ ՀՈԳԵՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ

Հինգշաբթի, 19 Նոյեմբեր 2020-ին, Հալէպի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ տեղի ունեցաւ Շուշիի մէջ նահատակուած Յարութ Բանոյեանի, Յակոբ Ասթարճեանի եւ Մոսիկ Սեքլէմեանի հոգեհանգստեան արարողութիւնը, նախագահութեամբ Բերիոյ Հայոց Թեմի Բարեջան Առաջնորդ Գերշ. Տէր Մասիս Սրբ. Եպս. Զօպուեանի, մասնակցութեամբ քահանայից եւ դպրաց դասերուն:

Արարողութեան ներկայ էին նաեւ ՀՀ Հալէպի Գլխաւոր Հիւպատոս Արմէն Սարգսեան, Հայ կաթողիկէ համայնքի ներկայացուցիչ Տէր Կոմիտաս Աւագ Քահանայ Տատաղլեան, Հայ Աւետարանական Համայնքապետ Վերապատուելի Յարութիւն Սելիմեան, ազգային մարմիններու ներկայացուցիչներ, Սուրիական պետական ապահովական մարմիններու ներկայացուցիչներ, նահատակներուն հարազատներն ու գաղափարակից ընկերները:

Այս առիթով Առաջնորդ Սրբազան Հայրը փառաբանելով նահատակները դիտել տուաւ, որ Հայոց Ցեղասպանութենէն ճողոպրած մեր նախնիները հայրենիքին սէրն ու արժէքը վառ պահեցին իրարայաջորդ սերունդներուն մէջ: Սփիւռքի մէջ հայ երիտասարդները դաստիարակուեցան մեր ժողովուրդի իրաւունքներուն համար մինչեւ վերջ, անձնազոհութեամբ, խիզախութեամբ պայքարելու ոգիով: Մեր տղաքը Սուրիոյ պատերազմի

Շար.՝ էջ 3

Խմբագրական

ԴԷՊԻ Ո՞ՒՐ Կ՛ԱՌԱՋՆՈՐԴԷՔ ՀԱՅԱՍՏԱՆՆ ՈՒ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

Արցախի դարպասը փակուելուն հետ, հայ քաղաքական միտքը արցախահայութեան, Հայաստանի ժողովուրդին դիմագրաւած աղէտալի դժուարութիւնները յաղթահարելու կարող քաղաքական ուժերու պահանջքը պէտք է բարձրացնէ առանց յապաղումի:

Ժամանակը հասած է վերջ տալու ժողովրդավարութիւն քարոզող, բայց ցուցարարներ բանտարկող, տնտեսական բարելաւումներ խոստացող, բայց միայն գողեր բռնելու յանկերգով ժողովուրդը օրորող, յաղթանակ շեփորող, բայց ժողովուրդը պարտութեան առաջնորդող ղեկավարներու անպատասխանատու ընթացքին:

Որեւէ իշխանութիւն եթէ երկրին ու ժողովուրդին շահերը մինչեւ վերջ պաշտպանելու, պատերազմին հետեւանքները կրելու եւ սխալները սրբագրելու յանդգնութիւնը չունի, տապալումի կ՛առաջնորդէ երկիրն ու ազգը:

Արցախը յանձնելու պարտուողական քաղաքականութիւնը հետեւանք չէր մէկուկէս ամսուան պատերազմական վիճակին միայն: Ան հետեւանք էր նաեւ պայքարելու ունակութեան թուլացումին, ազգային արժէքները արհամարհելուն, ժողովուրդին միասնականութիւնը քայքայելուն, երկրի գինուորական կարելիութիւնները համատեղ ուժերով չզարգացնելուն, դիւանագիտական ճկունութեան չգոյութեան եւ համահայկական մեր կարելիութիւնները մէկտեղելու դանդաղ ու տատամսոտ քայլերուն:

Այս քաղաքականութեան շարունակութիւնը կը դրսեւորուի, երբ իշխող ուժեր ականջ եւ աչք կը փակեն հնչող այլ կարծիքի դիմաց: Կը քաջալերեն մենատիրութիւնը եւ բռնի ուժով ցրել կը փորձեն բողոքի արդար ձայն բարձրացնողներն անգամ: Սա Հայաստանի վայել գործելաոճ չէ: Պատմութիւն կերտած, թագաւորութիւններ հաստատած մեր ժողովուրդը խեղճացման առաջնորդելը խոհեմութիւն չէ: Մեր պատմութիւնը մեզ առաջնորդող ուժն է վերջապէս, հոն, իւրաքանչիւր էջի վրայ արձանագրուած են մեր յաղթանակի եւ պարտութեան դասերը, ընթերցե՞լ ալ չենք գիտեր:

Մարտունակութիւնը միայն պատերազմի դաշտին վրայ չի կիրարկուիր, մարտունակութիւնը կը կիրարկուի նաեւ քաղաքական դաշտին վրայ, կեցուածքներու, մօտեցումներու, քաղաքական ճկունութեան առկայութեամբ:

Հայաստանը այն երկիրը չէ, ու պիտի չըլլայ, որուն իշխանութիւնները անձնատուր ըլլան առաջին փորձութեան դիմաց ու յանձնեն մեր հերոսներուն տարիներու ընթացքին թափած արեան գնով ձեռք բերուած ազատութիւնն ու անկախութիւնը:

Հայաստանը այն երկիրը չէ, ու պիտի չըլլայ, որուն իշխանութիւնները հացադուլի դիմող իրենց քաղաքացիներուն ցաւն ու ընդվզումը պիտի չկարենան ըմբռնել ու աթոռակռիւի անհեթեթութեամբ նսեմացնել փորձեն հնչող իւրաքանչիւր ազատ ձայն, որ Հայաստանի գալիքին համար կը բարձրանայ, մեր գաղթական դարձած ժողովուրդին տագնապին լուծում որոնելու, անոր տունն ու տեղը վերադարձնելու, ապահով կեանքը պաշտպանելու համար մարտահրաւէր կը նետէ իշխանութիւններուն դիմաց:

Մեր պայքարը միայն պատերազմի դաշտին վրայ պիտի չտարուի, պիտի տարուի նաեւ Հայաստանի քաղաքական կեանքին մէջ, որպէսզի պատմութեան սխալները չկրկնուին, մեր ժողովուրդն ու հայրենիքը չպառակտուին ու թշնամին մեր թերութիւններէն չօգտուի:

Պատերազմի թոհոբոհէն ետք, անոր հետեւանքները փարատելու, վճռակամութեամբ ու ճկունութեամբ բանակցութիւններ վարելու ղեկավարներ, մտաւորականներ հրապարակ իջնելու են այլեւս: Կրաւորականութիւնն ու նեղ հաշիւները կործանումի պիտի առաջնորդեն մեր ազգը: Տարածաշրջանին մէջ ուժի վերածուելու, կտրուկ խօսք ունենալու համար անհրաժեշտ է կրկին ամրացնել մեր ներքին ճակատը, վերականգնել ժողովուրդին վստահութիւնը, հաւատքը, յոյսը: Պարտութիւնները կը թելադրեն քննել անոնց տուն տուող պատճառները, վերացնել զանոնք աստիճանաբար ու փութալ կարելին փրկելու եւ մեր ժողովուրդին արժանապատուութիւնը բարձր պահելու:

Պաշտօնները գնայուն են, ժողովուրդն ու հայրենիքը պէտք է պաշտպանել ամէն գնով, հրաժարելով նոյնիսկ պաշտօններէ, եթէ ղեկավար մարմինները չեն արդարացուցած այդ պաշտօններն ու պարտութեան առաջնորդած են երկիրն ու ժողովուրդը:

Պատմական պահը պատասխանատուութիւն կը թելադրէ: Անհրաժեշտ է կարենալ յաղթահարել «Ես»ը ու գործել «Մենք»ի տրամաբանութեամբ: Այս տրամաբանութեամբ գործող ղեկավարներու կարիք ունի մեր հայրենիքը: Գաղթական դարձած, անյայտ կորած արցախահայութեան բեկորները մեր բոլորին օժանդակութեան կարիք ունին: Զիրար մտիկ ընելու յանդգնութիւնը առաջին քայլը պիտի ըլլայ բազմապիսի դժուարութիւններու յաղթահարման ու յոյսի վերածնունդին:

Հացադուլի դիմող հայաստանի քաղաքացիները վճռական քայլերու կը սպասեն՝ անտեսելով իրենց առողջութիւնն ու կեանքն անգամ:

Ականջ տուող կա՞յ...:

«Գ.»

-Չորեքշաբթի, 25 Նոյեմբեր 2020-ին, Սուրիոյ առողջապահութեան նախարար Հասան Ղապպաշ հաստատեց, որ մինչեւ օրս պսակաձեւ ժահրի համաճարակին համար հաստատութիւնները փակելու եւ բնակչութեան շրջագայութիւնը արգիլելու որոշում չկայ: Ան շեշտեց, որ երբ պսակաձեւ ժահրի երկրորդ ալիքը Սուրիոյ մէջ սաստկանայ, հաստատութիւններու փակումը երկրի տնտեսութեան վրայ վատ ազդեցութիւն պիտի ունենայ: Ղապպաշ «Ուաթան Օնլայն»-ի հետ ունեցած հարցազրոյցին ընթացքին ըսաւ. *«Սուրիոյ մէջ պսակաձեւ ժահրի տարածման եղանակներուն կը հետեւինք: Վարակուածներուն թիւը հետզհետէ կ՛աւելնայ: Ժողովուրդը պէտք է գիտակից ըլլայ եւ նախազգուշանայ նախքան երկրորդ ալիքի սաստկացումը, այդ ատեն նոյնիսկ նախազգուշանալը ապարդիւն կ՛ըլլայ»:*

-Տեղական աղբիւրներ հաղորդեցին, որ Երեքշաբթի, 24 Նոյեմբեր 2020-ին երեկոյեան ժամը 23:50-ին, Իսրայէլ Կոլանէն օդային յարձակում գործեց Դամասկոսի եւ Քունէյթիրայի հարաւային բաժինին մէջ գտնուող Ռուէհնա քաղաքին ուղղութեամբ: Յարձակումին հետեւանքով արձանագրուեցան նիւթական վնասներ: Ետքը, Իսրայէլ օդային յարձակում մը եւս գործեց Դամասկոսի հարաւային Քսուէ քաղաքին մէջ գտնուող «Ճապալ Մանէհ» շրջանին վրայ, ուր կը գտնուին գինուորական կեդրոններ: Յարձակումին հետեւանքով արձանագրուեցան նիւթական վնասներ: Յիշենք, որ Իսրայէլ այս վերջին յարձակումով 2020-ի սկիզբէն 36 յարձակումներ իրագործած կ՛ըլլայ Սուրիոյ վրայ:

-Երեքշաբթի, 24 Նոյեմբեր 2020-ին, ՍԱՆԱ հաղորդեց, որ թրքական ուժերը կը շարունակեն Հասիչէի հիւսիսային Ռաս ուլ Այն շրջանին մէջ իրենց ոճրագործութիւնները:

Տեղական աղբիւրներ ՍԱՆԱ-ին յայտնեցին, որ թրքական ուժերը եւ անոնց ենթակայ գինեալ ահաբեկչական խմբաւորումները Ռաս ուլ Այնի «Մար Թուման» եկեղեցիին կահոյքը, ինչպէս նաեւ անոր մէջ գտնուող պղընձեայ եկեղեցական սպասներն ու ելեկտրական գործիքները թալանեցին, որպէսզի այլ երկիրներ փոխադրեն եւ վաճառեն:

Աղբիւրը յայտնեց, որ թրքական ուժերը Ռաս ուլ Այնի մէջ բնակիչներուն նկատմամբ իրենց ոճիրները կը շարունակեն եւ գիւղատնտեսական նոր տարածքներ իրենց հսկողութեան տակ կ՛առնեն:

-ՄԱԿ-ի մօտ Սուրիոյ մնայուն բանագնաց Պաշշար ալ Ճաաֆարի ՄԱԿ-ի Ապահովական Խորհուրդի առջեւ ժողովին յայտնեց, որ Սուրիոյ հակառակորդ պետութիւններ, յատկապէս ԱՄՆ եւ Թուրքիա, կը շարունակեն զօրակցիլ գինեալ ահաբեկչական խմբաւորումներուն եւ թալանել Սուրիոյ ժողովուրդին պատկանող հանքերն ու այլ հարստութիւնները:

Ճաաֆարի դիտել տուաւ, որ սուրիացի տեղահանուածներու երկիր վերադարձը կարեւոր քայլ մըն է Սուրիոյ եւ անոր դաշնակից երկիրներու տագնապի լուծման եւ խաղաղութեան ու ապահովութեան հաստատման քաղաքական ջանքերուն շրջագիծին մէջ:

Ապա շեշտեց, որ *«Կարգ մը երկիրներ սուրիական տագնապը երկարաձգելու նպատակով, խափանել փորձեցին սուրիացի տեղահանուածներուն երկիր վերադարձի խորհրդաժողովը»:*

Նոր Հայաշխարհ

ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆԱԳԻՐ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԻՆ ԱՌՋԵՒ ԿՈՉ ՈՒՂՂԵՑԻՆ ՄԻԱՆԱԼՈՒ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ

Երեքշաբթի, 24 Նոյեմբերին դաշնակցական երիտասարդներ ՀՅ-ի Իշխող «Քաղաքացիական Պայմանագիր» (ՔՊ) կուսակցութեան նիստին երթով ՔՊ-ի կեդրոնական գրասենեակին առջեւ համախմբուեցան եւ ՔՊ-ի անդամներուն կոչ ուղղեցին՝ միանալու Արցախը յանձնելու դաւադիր պայմանագիրին դէմ բողոքող քաղաքացիներուն:

«Կոչ կ՚ուղղենք առնելու ձեր քայլը եւ գալու, միանալու բողոքող ժողովուրդին: Կա՛մ կը կանգնիք պետականութեան կողքին, կա՛մ դաւաճան Նիկոլ Փաշինեանի կողքին: Արդէն փաստ է, որ Նիկոլ Փաշինեան այդ խայտառակ պայմանագիրով դաւաճանեց ամբողջ ժողովուրդին: Դուք դեռ ժամանակ ունիք, առէ՛ք ձեր քայլը՝ միացէ՛ք ժողովուրդին: Դուք դեռ ժամանակ ունիք ձեր վրայէն հանելու դաւաճանի խարանը», բարձրախօսով յայտարարեց բողոքող քաղաքացիներէն մէկը:

ՀՅԴ Հայաստանի Երիտասարդական Միութեան անդամները յայտնեցին, որ Նիկոլ Փաշինեանի կողքին կանգնողը դէմ կը կանգնի նաեւ Հայաստանի Հանրապետութեան շահերուն եւ կը գործէ ի շահ Ատրպէյճանին: «Նիկո՛լ, դաւաճան», վանկարկեցին ցուցարարները:

ՓՈՒԹԻՆ ՓԱՇԻՆԵԱՆԻ ԵՒ ԱԼԻԵԻՒ ՀԵՏ ՔՆՆԱՐԿԱԾ Է ՊԱՔՈՒ ԵՒ ԵՐԵՒԱՆ ՌԴ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԵԱՆ ԱՐԴԻՒՆՔՆԵՐԸ

«Արմէնփրէս».- Վլատիմիր Փութին 23 եւ 24 Նոյեմբերին հեռաձայնային զրոյց ունեցած է Հայաստանի Հանրապետութեան վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանի եւ Ատրպէյճանի Հանրապետութեան նախագահ Իլհամ Ալիեւի հետ:

Քրեմլինի պաշտօնական կայքը հաղորդած է, որ մանրամասնօրէն քննարկուած են Ռուսիոյ միջգերատեսչական պատուիրակութեան 21 Նոյեմբերին Երեւան եւ Պաքու այցելութեան հետեւանքները, ինչպէս նաեւ երեք երկիրներու ղեկավարներու 9 Նոյեմբերին յայտարարութեան դրոյթներու կատարման ընթացքը:

Քննարկուած են Լեռնային Ղարաբաղի շրջանին ռուս խաղաղապահներու աշխատանքին եւ բնակչութեան մարդասիրական օգնութիւն ցուցաբերելու հետագայ քայլերը:

Անդրադարձած են նաեւ տարածաշրջանին մէջ տնտեսական փոխգործակցութեան եւ երթեւեկային հաղորդակցութիւններու ապաշրջափակման հարցերուն:

ԳԵՂԱՄ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ ԱՆԺԱՄԿԷՏ ՀԱՅՑԱԴՈՒԼ ԿԸ ՅԱՅՏԱՐԱՐԷ՝ ՆԻԿՈԼ ՓԱՇԻՆԵԱՆԻ ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆԻՆ ՊԱՀԱՆՋՔՈՎ

ՀՅԴ-ի անդամներ Գեղամ Մանուկեան եւ Գարիկ Աւետիսեան Հայաստանի Ա. Հանրապետութեան հիմնադիր Արամ Մանուկեանի արձանին մօտ անժամկէտ հացադուլի սկսան՝ Նիկոլ Փաշինեանի հրաժարականը պահանջելով:

Գեղամ Մանուկեան շեշտեց, որ հացադուլը ոչ թէ վերջին յուսահատ քայլն է, այլ պայքարի տեսակ մը, որ ընտրած է ինքն ու պատերազմի առաջին օրէն դաշնակցական կամաւորներու հետ առաջնագիծ մեկնած Գարիկ Աւետիսեան:

Մանուկեանի պնդումով՝ վարչապետը կը շարունակէ կառչած մնալ իր աթոռին եւ պատրաստ է զոհաբերել բոլորը, միայն թէ շարունակէ մնալ կառավարութեան մէջ:

Գ. Աւետիսեան ըսաւ. *«Ես ոչ թէ հացադուլը կը նկատեմ երկրորդական վտանգ, վտանգը լուրջ է, բայց այլ ելք այս պահուն չկայ, քանի տակաւին Փաշինեանը հրաժարական չէ տուած»*:

Գարիկ Աւետիսեանի համաձայն, թէ՛ հանրահաւաքները, թէ՛ բողոքի միւս գործողութիւնները արդիւնաւէտ կրնան ըլլալ միայն համախմբուած ըլլալու պարագային, եթէ մարդիկ օգնեն իրարու:

Երեքշաբթի, 24 Նոյեմբերին դաշնակցական գործիչ Գեղամ Մանուկեանի հացադուլին միացաւ Սահմանադրական դատարանի նախկին անդամ Կիմ Բալայեան, որ յայտնեց, թէ իր միակ պահանջն է սահմանադրական կարգը տապալելու համար քրէական պատասխանատուութեան ենթարկել Նիկոլ Փաշինեանը:

Ըստ անոր, Հայաստանի Սահմանադրութեան 116 յօդուածով յստակօրէն կը սահմանուի, թէ ի՞նչ է միջազգային պայմանագիրը, ի՞նչ հարցեր պէտք է լուծուին միջազգային համաձայնագիրներով, եւ այստեղ, բացի հրադադարի համաձայնութենէն, որ իբրեւ մարդասիրական հրադադար՝ պէտք է կնքուէր, մնացած բոլոր կէտերը սահմանադրութեամբ սահմանուած կարգին ուղղակի հակառակ են:

Կիմ Բալայեան դիտել տուաւ, որ նոյնիսկ հիմա Սահմանադրական դատարանով կարելի է որոշ ուղղումներ կատարել, բայց չկայ Սահմանադրական դատարան դիմող:

Պատասխանելով այն հարցումին, թէ որքա՞ն պիտի տեւէ հացադուլը՝ ան յայտնեց, որ մինչեւ արդիւնքի հասնիլը:

ՀԱՅԷՊԱՀԱՅ ԵՐԵՔ...

Սկիզբ՝ էջ 1

անոնք անխոնջ կերպով պաշտպանեցին նաեւ Հալէպի հայաբնակ բոլոր թաղամասերը ու իրենց հայրենասիրութեամբ եւ զոհողութիւններով, հաւատարմութիւն եւ վստահութիւն ներշնչեցին Սուրիոյ բարձրագոյն իշխանութեանց»: Ապա ան շնորհակալութիւն յայտնեց հերոսներուն ըսելով. *«Մեր երախտագիտութիւնը կը յայտնենք նաեւ Հայաստանի եւ Արցախի պետութեանց, հայոց բանակի ղեկավարներուն, որոնք արժանավայել կերպով կատարեցին պարտն ու պատշաճը:*

«Հրաժեշտի ձեր արիւնի կարկաչիւնը ըմբոստաձայն, հեծեծանքով մեր աչքերը թրջեցին:

Ցեղին ձայնը՝ ցեղին ուժը՝ ձեր սրտերուն, յաւերժ՝ վրէժ գոռացին»:

Լոյսերու մէջ թող ննջեն ձեր անմահացած հոգիները:

Փառք ու պատիւ ձեզի, փառք ու պատիւ յանուն Հայաստանի ու Արցախի զոհուած հայազգի բոլոր նահատակներուն»:

Նշենք, որ նահատակ Յարութ Բանոյեան յետմահու պարգեւատրուեցաւ ՀՅ «Մարտական Խաչ» 1-ին աստիճանի եւ ԱՀ «Մարտական Խաչ» 2-րդ աստիճանի շքանշաններով, նախապէս ան ՀՅ «Հայրենիքին Մատուցած Ծառայութիւններուն Համար» 2-րդ աստիճանի մետալով պարգեւատրուած էր:

Նահատակներ Յակոբ Ասթարճեան եւ Մոսիկ Սեքլէմեան յետմահու պարգեւատրուեցան ՀՅ «Արիութեան Մետալ»ով:

ՀԱՅԷՊԱՀԱՅ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒ...

Սկիզբ՝ էջ 1

օրերուն պաշտպանեցին Սուրիական Հայրենիքը, ապա, երբ հայրենիքը պատերազմի դէմ յանդիման կանգնեցաւ, փութացին պաշտպանելու հայրենի հողը եւ զոհուեցան անոր համար, մերժելով անձնատուութիւնն ու նահանջը:

Այնուհետեւ Ազգ. Քարէն Եփփէ Ճեմարանի տնօրէն Յակոբ Քիլէճեան վեր առաւ նահատակ ընկերներու հայրենասիրութիւնն ու հաւաքական կեանքին ապահով զարգացման համար իրենց կեանքն իսկ վտանգելու յանձնառութիւնը, ապա աւելցուց. *«Դուք հասաք ձեր նպատակին, պայքարի անշեղ ճամբայ մը բանալով հայ երիտասարդութեան դիմաց, պատգամելով որ արդարութիւնը չի նուիրուիր որեւէ ազգի, արդարութիւնը կը նուաճուի պայքարով, գիտութեամբ, միտքով, կամքով, դիւանագիտութեամբ ու զէնքով: Մեր պայքարը կը շարունակուի, պիտի շարունակուի, որովհետեւ յարափոփոխ պայմաններու մէջ ձեր եւ բոլոր հայ նահատակներուն արեամբ սրբացած հայրենի հողը մեր սերունդները պիտի չյանձնեն ու պիտի չթողուն որ որեւէ մէկը յանձնէ թշնամիին:*

Մեր ժողովուրդին արշալոյսը ձեր, Պետոներու, Թաթուլներու, Շահէններու եւ հազարաւոր հայ նահատակներու միաձուլուած արեան կանչով պիտի աւետենք, մեզ հպարտութիւն ներշնչող, հա՛յ ազատամարտիկներ»:

Հոգեհանգստեան արարողութիւններ տեղի ունեցան նաեւ Լաթաքիոյ, Քեսապի, Գամիշլիի եւ Պէյրութի մէջ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆԻ ՆՈՐՕՐԵԱՅ ՋՐԱՊՏՈՅՏԻՆ ՄԷՋ

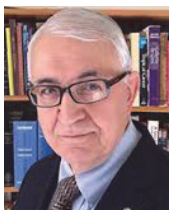

Կարօ Արմէնեան

Բոլոր երեւոյթները ցոյց կու տան, որ կը գտնուինք մեծ ջրբաժանի մը առջեւ, որ յղի է անգուշակելի հետեւանքներով: Տեղի կ'ունենայ ուժերու աննախընթաց վերադասաւորում տարածաշրջանին մէջ խախտելով ցարդ գոյութիւն ունեցող ուժային հաւասարակշռութիւնները եւ Հարաւային Կովկասը դնելով նոր հրամայականներու առջեւ: Այս պայմաններուն մէջ, նախատեսութեան ամէն ճիգ բնականաբար պիտի բախի անկարելիութեան, քանի որ շատ բան դեռ հեռու է մեր հասողութենէն: Այնուամենայնիւ մեր խնդիրն է գործել զգաստ գնահատականներով ջանալով մեկնաբանել գէթ տեսանելիին եւ յուսալով, որ կարելի պիտի ըլլայ կանխել յոռեգոյնը եւ ի վերջոյ ընտրել ճիշդ ուղին մեր երկրին համար:

Առաջին հերթին, պէտք է հարց տալ, թէ ինչո՞ւ ռուսական «խաղաղապահ ուժերը» առաւելագոյն փոյթով մուտք գործեցին Արցախի, Հայաստանի եւ երբեմնի ազատագրուած տարածքներու սահմաններէն ներս եւ ամրացան ռազմավարական կարեւոր դիրքերու վրայ: Ու նաեւ հարց տալ, թէ ի՞նչ սպառազինութեամբ եկան անոնք եւ ի վերջոյ ի՞նչ բան իրագործելու կարողականութեամբ եւ նախատեսութեամբ: Եւ վերջապէս պէտք է ջանանք հասկնալ, թէ ի՞նչ են Մոսկուայի իսկական դիտաւորութիւնները Կովկասի եւ յատկապէս Հայաստանի եւ Արցախի մէջ Նոյեմբեր 9-ի Եռակողմանի Համաձայնագրի ստորագրուելէն ետք:

Պէտք է միաժամանակ քննել իրանեան ուժերու ներկայ պատրաստականութիւնն (preparedness) ու շարժումները Արաքսի իրանեան ափերուն վրայ եւ փորձել հասկնալ իրանեան մղձաւանջին բնոյթը:

Պարզ խօսքով, Հիւսիս-Հարաւ Առանցքի երկու հզօր միաւորները՝ Ռուսաստանն ու Իրանը, որոնք ընտրեր էին կրաւորական դիրքերէ գործելու քաղաքականութիւնը այն իսկ օրերուն, երբ Ատրպէյճան, Թուրքիա եւ Իսրայէլ միացեալ ուժականութեամբ կը փշրէին հայկական առաջնագիծը, յանկարծ կրկին կը յայտնուին նախաձեռնողական դիրքերու վրայ...Հարցո՛ւմ՝ ինչո՞ւ այսքան ուշ եւ ի՞նչ նոր հրամայականներու եւ առաջնահերթութեանց անսալով:

Այժմ նաեւ քննենք, թէ ի՞նչ մթնոլորտ կը տիրէ այսօր թուրքեւատրպէյճանական ճամբարէն ներս: Ատրպէյճան եւ Թուրքիա ներկայիս կը գտնուին տօնական գինովութեան մէջ: Արդէն ծանուցուած է թրքական երգերու մեծ փառատօն մը 2021 թուին Շուշիի (ներեցէ՛ք՝ Շուշայի) մէջ...Աղաղակող իրականութիւնը այն է, որ Ռուսաստան եւ Իրան այս երկուքին շնորհեցին անսպասելի - եւ խորհրդաւո՛ր - յաղթանակ մը Կովկասի սրտին վրայ, զոր Հայաստան եւ Արցախ ամէն ինչ ըրին անկարելիութեան մատնելու, բայց չկրցան...Թշնամին եւս «զարմացած» կը թուի, թէ ինչպէ՞ս տարիներէ ի վեր անշեղ համախոհութեամբ գործող Հիւսիս-Հարաւ Առանցքի տէրերը (Մոսկուա եւ Թեհրան) յանկարծ լքեցին հայկական զինեալ ուժերը թշնամի եռեակի ռազմական հսկայ կարողականութեան դիմաց եւ անհրաժեշտ համարեցին «սրտցաւ» դիտորդի դեր ստանձնել...Ինչո՞ւ յանկարծ ճակատը պարպուեցաւ: Ինչո՞ւ Առանցքի ուժերը բացէ ի բաց թոյլ տուին, որ «դանակը հասնի ոսկորին»: Այսինքն՝ հայո՛ւ ոսկորին: Թոյլ տուին, որ ցեղասպանական ճակատը (որուն այսուհետեւ մաս կը կազմէ նաեւ Իսրայէլ) ապօրինի զինատեսակներով անխնայ բնաջինջ ընէ Արցախի կենսատարածութիւնը՝ Արցախի ռազմավարական գօտին անբնակելի դարձնելու յստակ կանխամտածումով: Եւ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆՕՐԷՆ ԼՈՒԾԱՐՔԻ ԵՆԹԱՐԿԷ ԱՅՆ ԻՍԿ ԹԱՆԿԱԳԻՆ ԴԻՐՔԵՐԸ, ՈՐՈՆՔ ՎԵՐՋԻՆ ՀԱԾՈՒՈՎ ԱՌԱՆՑՔԻ ՊԱՇՏՊԱՆԱԿԱՆ ԴԻՐՔԵՐՆ ԷԻՆ ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆԻ ԱՅՍ ԶԳԱՅՈՒՆ ԿԷՏԻՆ ՎՐԱՅ: Ինչո՞ւ Ռուսաստան եւ Իրան բացայայտօրէն հնարաւոր դարձուցին, որ թշնամին հասնէր Սիւնիքի դռներուն:

Մեր ուշադրութենէն պէտք չէ վրիպի այն փաստը, որ Ալիեւ եւ Էրտողան լծուած էին իրենց չարաշուք գործին այն հաստատ համոզումով, որ Ռուսաստան եւ Իրան պիտի չմիջամտէին ոճրային այս գործողութեան...Համոզուած էին, որ Ռուսաստան եւ Իրան պիտի թողնէին իրենց ձեռքերը ազատ...Համոզուած էին, որ Առանցքի տէրերը աչք պիտի գոցէին 21-րդ դարու այս նախճիրին վրայ: Այս է մերկ ճշմարտութիւնը, զոր պէտք չէ քաշուիլ բարձրաձայնելէ: Ընդհակառակն պէտք է փութալ համաշխարհային հանրութեան տանելու այս այրող հարցադրութիւնը:

Ազգային այս աղէտէն ետք, մեր պարտաւորութիւնն է հասկնալ, թէ ի՞նչ պատահեցաւ մեզի եւ թէ ի՞նչ կրնայ պատահիլ տակաւին: Իսկ հետեւա՞նքը Առանցքի երկու պետութիւններու այս չէզոքութեան: Արցախի եւ Հայաստանի վրայ այսօր իրողապէս կանգնած է թուրքեւատրպէյճանական (եւ իրենց ետին՝ իսրայէլեան) գերոյժի ստուերը՝ ինքնաբերաբար վտանգելով ոչ միայն հայ անկախ պետականութեան եւ ժողովուրդի գոյութիւնը, այլեւ Ռուսաստանի եւ Իրանի անմիջական եւ հեռահաս շահերը:

Անկախ այն բանէն, թէ այս պահուն ո՞ւր կը գտնուին ատրպէյճանական ուժերը ռազմագետնի վրայ, մէկբանյստակէեւանուրանալի: Հիմա արդէն կը գտնուինք թրքական կողմի չափազանցուած յաւակնութիւններուն դիմաց: Անտանելի է լսել Ալիեւի, Էրտողանի, Չաւուշօղլուի փքած խօսքերը Եռակողմանի Համաձայնագրէն «բխող» իրենց ակնկալութիւններուն մասին: Ալիեւ «չ'ուզե՛ր» Հայաստանի մէջ տեսնել ազգայնական կառավարութիւն մը...Չ'ուզեր ա՛յս եւ կ'ուզէ ա՛յն...Յանկարծ Ատրպէյճանն ու Թուրքիան են, որ կառավարութիւն պիտի թելադրեն Հայաստանի ժողովուրդին: Իսկ Ռուսաստա՞նը: Իսկ Փութի՞նը...Իսկ Իրա՞նը: Յամենայն դէպս որքան ալ ընդվզեցուցիչ եւ անհեթեթ ըլլան այս բոլորը, պէտք է անպայման եւ առարկայականօրէն հասկնալ, թէ ինչպէ՞ս հիւսուած է այս սարդոստայնը մեր շուրջ, որպէսզի հասկնանք էութիւնը այն պարտութեան, որ պարտադրուեցաւ հայոց բանակին եւ որուն հետեւանքները ստիպուած ենք ազգովին դիմագրաւելու բացուող իւրաքանչիւր օրուան հետ:

Կասկած պէտք չէ ունենալ, որ Առանցքի երկու հզօր միաւորներու վերոյիշեալ «խենթութեան» ետին «մեթոտ» մը կար իր շատ ուրոյն տրամաբանութեամբ: Թուրքիոյ եւ Ատրպէյճանի նկրտումները յստակ էին առաջին իսկ օրէն: Իրենք գործեցին եւ կը գործեն ծաւալապաշտ իրենց քաղաքականութեան հեռանկարներով: Եւ առաջին հերթին՝ հայկական պատուարը ջարդելու առաջադրութեամբ: Եւ բնականաբար թուրքեւատրպէյճանական այս ծաւալապաշտութիւնը (ուղղուած՝ ոչ միայն Կովկասի, այլեւ ամբողջ Կասպեան Տարածաշրջանին) էապէս կը թիրախաւորէր ռուսական շահերը: Ան կը միտէր շրջափակելու Ռուսաստանը Կովկասէն մինչեւ Կեդրոնական Ասիա տիրելով Ռուսաստանի շարք մը կենսական ճանապարհներուն: Հետեւաբար հարցո՛ւմ՝ ինչո՞ւ Մոսկուա պիտի նախընտրէր մնալ չէզոք եւ լոկ դիտողի դերին մէջ: Այս հարցումին պատասխանը փորձած եմ մասամբ տալ իմ Հոկտեմբեր 25 թուակիր յօդուածիս մէջ («Հիւսիս-Հարաւ Առանցքը Անդամալուծուած») մատնանշելով կողմերու անմիջական շահերը միայն: Բայց պէտք է նաեւ բանալ ծալքերը Ռուսաստանի հեռահաս շահերուն, որոնցմով գրեթէ միշտ առաջնորդուած է Մոսկուան յատկապէս իր հին կայսերական տարածքներէն ներս:

Այս կէտին վրայ, հարց տանք, թէ ի՞նչ բան է Կասպեան Տարածաշրջանը: Աշխարհաքաղաքական այս եզրոյթը կեանքի կոչուեցաւ Խորհրդային Միութեան փլուզման ժամանակաշրջանին: Ան ստեղծուեցաւ ԱՄՆ-ի ռազմագէտներուն կողմէ նպատակ ունենալով յենարան ձեւաւորել ԱՄՆ-ի քաղաքականութեան համար պատմութեան բեմէն արագօրէն չքացող Խորհրդային Միութեան տարածքներէն ներս: Ըստ Արեւմուտքի ռազմագէտներուն, ան պիտի ընդգրկէր Կեդրոնական Ասիոյ նախկին խորհրդային թրքացեղ եւ իսլամակրօն հանրապետութիւնները, Անդրկովկասը եւ Թուրքիան...Իր սկզբնական ձեւին մէջ, Կասպեան Տարածաշրջանը իր մէջ կ'առնէր նաեւ Հայաստանը, բայց շուտով ան դուրս ձգուեցաւ այս խմբաւորումէն...Հայաստանը նկատուիլ սկսաւ ռուսական ազդեցութեան պատկանող հող եւ հեռուէ հեռու միայն քաղաքականօրէն շահեկան եւ յուսալի՝ Արեւմուտքին համար: Բոլոր միւսներուն վրայ կը տարածուէր Արեւմուտքի եւ յատկապէս ԱՄՆ-ի հովանաւորութեան ենթադրեալ ծածկոյթը: Իսկ այդ ծածկոյթը ազդեցութեան գօտիի վերածելու համար Արեւմուտքը պէտք ուներ վստահելի գործընկերոջ մը եւ այդ մէկը (այդ օրերու մտայնութեամբ) միայն Թուրքիան կրնար ըլլալ...Յանկարծ Թուրքիոյ փայփայած համաթուրանական գաղափարին համար կը բացուէր Արեւմուտքի շահերէն իսկ բխող հսկայ մէկ գործադաշտ: Այս ձեւով, Թուրքիոյ կը վստահուէր երկու տարածաշրջան: Միջին Արեւե՛լքը՝ ուր Թուրքիա պիտի գործէր որպէս իսլամութեան առաջնորդ: Եւ Կասպեան Տարածաշրջա՛նը՝ ուր Թուրքիոյ համաթրքական հասողութիւնները պիտի օգնէին Արեւմուտքին իր ոտքը ամրացնելու Ռուսաստանի կենսական տարածութիւններէն ներս:

Այս քաղաքականութեան դարբիններէն էին նաեւ Իսրայէլի ռազմագէտները: Իսրայէլ Թուրքիոյ եւ Ատրպէյճանի մէջ կը տեսնէր բնական դաշնակիցներ մէկ կողմէ՝ արաբական երկիրները հակակշռելու եւ միւս կողմէ՝ իրանեան վտանգին դէմ Իսրայէլին պաշտպանութիւն հայթայթելու

Շար.՝ էջ 5

Սկիզբ՝ էջ 4

ակնկալութեամբ: Իսրայէլ տառացիօրէն հաւատարիմ մնաց իր այս ռազմավարութեան նոյնիսկ երբ պարագայաբար կը բախէր Էրտողանի թշնամական ելոյթներուն:

Եւ սակայն Կասպեան Տարածաշրջան իմացութիւնը շուտով պիտի բախէր իրականութեան այլ եզրերուն: Բնական է, որ Ռուսաստան ձեռնածալ պիտի չնստէր ի տես այս միջազգային երթուդարձին: Հակառակ իրենց անջատողական հռետորաբանութեան՝ խորունկ կապեր տակաւին կը կապէին Կեդրոնական Ասիոյ թրքացեղ այս պետութիւնները Մոսկուայի: Մոսկուա գիտէր, թէ նոյն մենաշնորհային համակարգն էր ամէնուրեք, որ շահակցական բարդ զօդուղիներով կ'իշխէր նախկին խորհրդային տարածքներէն ներս: Եւ որուն ուժին առջեւ կը նսեմանային բոլոր միւս քաղաքական շահադրդիչները (incentives): Շուտով նաեւ պիտի պարզուէր, որ նորանկախ հանրապետութիւնները ամենեւին պէտք չունէին Թուրքիոյ միջնորդութեան Արեւմուտքի հետ յարաբերութիւններ մշակելու համար...Հակառակ այս բոլորին, սակայն, Թուրքիա անկախաբար շարունակեց հետապնդել համաթրքական իր քաղաքականութիւնը իր յոյսը կապելով նորահաս սերունդներուն եւ իր լուռ սպառնալիքը տարածելով ոչ միայն Ռուսաստանի ազդեցութեան ծիրէն ներս, այլեւ Ռուսական Դաշնութեան սահմաններէ՛ն՝ գործածելով իր քարոզչական բոլոր յայտնի ու անյայտ զէնքերը:

Փութինի ժամանակը կը յատկանշուի նաեւ այն իրողութեամբ, որ Ռուսաստանը, որպէս գերտէրութիւն, վերստին կը մտնէ միջազգային քաղաքականութեան ասպարէզէն ներս աշխարհակարգի երկբեւեռ դրուածքը վերականգնելու ճիգով: Եւ առաջին հերթին՝ Ռուսաստանի ազդեցութեան գօտին վերաձեւաւորելու յաւակնութե՛մբ: Այս տարերային հոլովոյթով է, որ Կասպեան տարածաշրջանը շատ արագօրէն կը դադրի Արեւմտեան հանգիստ խաղավայր մը ըլլալէ եւ կը վերածուի ռուսեւարեւմտեան անհանգիստ մրցադաշտի մը: Եւ այս խուլ առճակատման բովին մէջ է, որ հետզհետէ մարմին կ'առնէ Հիւսիս-Հարաւ Առանցքը, որուն անտեսանելի գիծը (Իրանի վրայով) կը հասնի մինչեւ Սուրիա եւ Միջերկրական: Եւ այս բարդ գործընթացի տարերոյթին (dynamics) մէջ անխուսափելիօրէն կ'ընդգրկուի նաեւ Արցախի հիմնահարցը: Այս վերջինի միջազգայնացումը տեղի կ'ունենայ ռուսեւարեւմտեան առճակատման նորմերով եւ հայ անկախ պետականութեան լինելիութեան քարքարոտ հողին վրայ:

Իմ կարծիքով, Նոյեմբեր 9-ի Եռակողմանի Համաձայնագիրը զուտ ռուսական փաստաթուղթ մըն է: Ան յղացուած է Նախ. Փութինի կողմէ միաժամանակ քանի մը կարեւոր ռուսական իրագործումներ ճարտարապետելու յստակ մտասեւեռումով:

Փանթուրքիզմի մեծ սպառնալիքին որպէս հակակշիռ, Մոսկուա որոշած կը թուի ըլլալ իր թաթը ամրացնել Ատրպէյճանի մէջ: Ատրպէյճանական քարիւղի եկամուտները ռազմական գնումներու միջոցով Ռուսաստան հոսեցնելու Փութին-Ալիեւ գործարքը մէկ երեսն է միայն Ատրպէյճանէն ներս խարսխուելու ռուսական քաղաքականութեան...Մոսկուա որոշած կը թուի ըլլալ Ատրպէյճանը չզիջիլ Թուրքիոյ եւ Իսրայէլի: Ի հարկին նոյնիսկ զայն երեւութապէս «բաժնել»ով այս վերջիններուն եւ ԱՄՆ-ի հետ, բայց միշտ իրեն վերապահելով առիւծի բաժինը: Եւ միշտ թիրախաւորուած պահելով Ատրպէյճանի եւ Ալիեւի աքիլլէսեան կրունկները:

Այս մէկը կարենալ իրագործելու համար, Մոսկուա անհրաժեշտ համարած պէտք է ըլլայ «կաշառել» Ալիեւը իր ներկայ յաղթանակով (դժբախտաբար մեր արեան հաշո՛ւն) եւ միաժամանակ ձգտելով իր ուռկանին մէջ բռնելու Թուրքիան: Պարզ է, որ ուժաթափ Հայաստանը եւ իր (Փութինի) նախագծով «յաղթանակած» Ատրպէյճանը իր թաթին մէջ հաւաքած գերպետութիւնը այնուհետեւ ի վիճակի է պատանդ վերցնելու Կովկասեան ամբողջ տարածաշրջանը եւ «ըստ պատկերի իւրում» կարգաւորելու Հարաւային Կովկասի քաղաքական քարտէզը մէկդի հրելով Թուրքիան եւ յաջողապէս չէզոքացնելով ԵԱՀԿ-ի Մինսքի Խումբի Համանախագահութեան իր գործընկերները: Ի դէպ արեւմտամէտ քաղաքականութեան ենթադրեալ բեւեռ հանդիսացող Վրաստանի մասին առհասարակ չ'արժեր խօսիլ, քանի որ ան ինքնաբերաբար եւ կեանքի ուժով կ'ընդգրկուի վերոյիշեալ ռուսական գործընթացին մէջ:

Նոյեմբեր 9-ի Եռակողմանի Համաձայնագիրը իրաւական հզօր հող կը հայթայթէ Մոսկուայի ռազմական մեծ ուժ տեղադրելու Հայաստանի եւ Արցախի մէջ առանց պարպելու Գիւմրիի իր ռազմախարիսխը: Ճիշդ է, որ երեւութապէս փուլ եկած է հայկական

պատուարը Ռուսաստանի անուղղակի թոյլտուութեամբ: Եւ սակայն զայն փոխարինելու եկած է ռուսական ռազմոյժը «միջանցքներուն հսկելու» պիտակին տակ...Այսօր Ալիեւ կը թուի վայելել իր «ռուսանուէր» յաղթանակը: Եւ սակայն ան արդէն կը զգայ, որ այս յաղթանակը իրմէ առաջ ուրիշ տէր մը ունի...եւ որ ան ենթակայ է համաձայնագրի մեծ գործընկերոջ հաստատած եւ հաստատելիք խաղականոններուն:

Այս կէտին վրայ, հարցականի տակ է նաեւ, թէ ի վերջոյ ի՞նչ շահած է Թուրքիան պատերազմի գործարքէն: Անքարայի համաթրքական ծրագիրը ի՞նչ չափով կրցած է նոր գետին նուաճել: Հակառակ իր հրապարակային հռետորաբանութեան, Թուրքիա ներկայիս յստակ պատճառներ ունի արդէն իսկ խաբուած զգալու: Յառաջիկայ օրերը ցոյց պիտի տան, թէ Փութինեան նախաձեռնութիւնը դէպի ո՞ւր կը դիմէ Կովկասի բեմին վրայ:

Թուրքեւատրպէյճանական համաթրքական սպառնալիքը անշուշտ կը շարունակէ իրական վտանգ մը ըլլալ Ռուսաստանի համար: Վտանգ մը՝ որուն դէմ ուղիղ առճակատման դիմելու անպատեհութիւնները շատ մեծ են Ռուսաստանի համար: Փութին կը թուի գիտակցիլ այս իրողութեան եւ գտած ըլլալ կը թուի ոսկեայ այլընտրանքը...ՄՈՍԿՈՒԱ ԱՅՍՕՐ ԿԸ ՆԱԽԸՆՏՐԷ ՆԵՐՍԷ՛Ն ԳՐԱՒԵԼ ՓԱՆԹՈՒՐՔԻԶՄԸ: ԶԱՅՆ ԱՌՆԵԼ ԻՐ ԴՐՕՇԻՆ ՏԱԿ: ԶԱՅՆ «ՌՈՒՍԱՑՆԵԼ» ԵՒ ԶԱՅՆ ԱՆՄԱՏՉԵԼԻ ԸՆԾԱՅԵԼ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ԱՏՐՊԷՅՃԱՆԻ: ԶԱՅՆ ՏԱԿԱՒ ՀԱԼԵՑՆԵԼ ՈՎԿԻԱՆՈՍԱՅԻՆ ԻՐ ՀՍԿԱՅ ՋՐԱԶԱՆԳՈՒԱԾԻՆ ՄԷՋ:

Ապագան ցոյց պիտի տայ, թէ որքա՞ն արդիւնաւէտ կրնայ ըլլալ ռուսական այս քաղաքականութիւնը: Պէտք չէ գերագնահատել Էրտողանի եւ իր համախոհներու օսմանական ժամանակավրէպ հռետորաբանութիւնը: Պէտք չէ ստորագնահատել Փութինի կարողութիւնը իր կայսերական տիրոյթին յաջողապէս տիրութիւն ընելու: Բայց մանաւանդ մեծ սխալ մըն է Մոսկուայի կողմէ «ողոքում»ի եւ «սիրաշահում»ի մարտավարութիւններով սնուցանել թուրքեւատրպէյճանական ֆաշիզմի հրէշը: Չայն պէտք է խեղդել իր բոյնին մէջ: Եւ Մոսկուա ի վիճակի է այդ բանը իրագործելու:

Փութինի ներկայ ռազմավարութիւնը խաղականոն կը հաստատէ նաեւ Իրանի համար: Թրքական եւ իսրայէլեան զոյգ սպառնալիքներուն դիմաց՝ Իրան լուրջ պատճառ ունի վերադառնալու Հիւսիս-Հարաւ Առանցքի ապահովութեան եւ շատ աւելի ներգործօն մասնակցութեամբ: Առաւե՛լ. պայմանները հրամայական կը դարձնեն ներկայիս, որ Իրան մօտէն հետեւի հայ-ռուսական յարաբերութիւններու ընթացքին: Իրանի շահը (no pun intended) այսօր շատ սերտօրէն կապուած է Հայաստանի պետականութեան լինելիութեան հրամայականներուն հետ, որոնք իրենց կարգին՝ կապուած են Հայաստան-Ռուսաստան խորքային յարաբերութիւններու որակին: Իրանի համար կենսական նշանակութիւն ունի այսօր Ռուսաստանի ներկայութեան ամրակայումը Արաքսի այս ափամերձ գօտիին մէջ, որպէսզի Իրան կարենայ տէր կանգնիլ իր ներքին միութեան եւ Իսլամական Հանրապետութեան հողային ամբողջականութեան:

Եւ վերջապէս կարեւոր է շեշտել հետեւեա՛լը: Ասոնք կնճռոտ բանակցութիւններու ժամանակներն են Հայաստանի համար: Կնճռոտ եւ ճակատագրակա՛ն: Այս բանակցութիւնները կը պահանջեն նոր եւ հոգեպէս անկաշկանդ ղեկավարութիւն: Հայաստան պէտք է կարողանայ ազատ մտքով հաղորդակցիլ իր ռազմավարական գործընկերոջ հետ եւ բարձրորակ ներդրում բերել այդ խօսակցութեան: Եռակողմանի Համաձայնագիրը մեծ թերութիւններ ունի իր ներկայ կոշտ գիծերուն մէջ: ԱՆ ՊԱՐՏՈՒԹԵԱՆ ՓԱՍՏԱԹՈՒՂԹ Է ՄԵՋԻ ՀԱՄԱՐ եւ ՅԱՂԹՈՒԹԵԱՆ ՎԿԱՅԱԳԻՐ՝ ԱԼԻԵԻՒՆ: ՄԻԱԿՈՂՄԱՆԻ ԱՅՍ ԴՐՈՒԱԾՔԸ ՉԻ ԿՐՆԱՐ ԵՐԿԱՐ ԿԵԱՆՔ ԱՊԱՀՈՎԵԼ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳԻՐԻՆ: ՄԵՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ՉԻ ԿՐՆԱՐ ԸՆԴՈՒՆԻԼ ԻՐ ՄՏՔԻՆ ՎՐԱՅ ԾԱՆՐԱՑՈՂ ԵՒ ԻՐ ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒ ՎԱՍՏԱԿԸ ԱՆՊԱՏՈՒՈՂ ՇԻՆԾՈՒ ՊԱՐՏՈՒԹԵԱՆ ԱՅՍ ԹՈՒՂԹԸ: ՆԱԽԱԳԱՀ ՓՈՒԹԻՆ ՊԷՏՔ ՈՒՆԻ ՄԵՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ԱՆԿԵՂԾ ՁՕՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ: ՀԵՏԵՒԱԲԱՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ՊԷՏՔ ՈՒՆԻ ՆՈՐ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ԵՒ ՆՈՐ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ: ՊԱՅՄԱՆ Է, ՈՐ ԱՅՍ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳԻՐԸ ՎԵՐՍՏԻՆ ԲԵՐՈՒԻ ՍԵՂԱՆ ԱՐՄԱՏԱԿԱՆ ՍՐԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ:

Պայման է, որ Եռակողմանի Համաձայնագիրը, որուն վրայ կայ Ռուսական Դաշնութեան Նախագահին ստորագրութիւնը, դադրի ազգային ամօթ մը ըլլալէ հայ ժողովուրդի աչքին: Պայման է, որ Արցախի ու Հայաստանի հողային ամբողջականութեան նախանձախնդիր արմատական սրբագրութիւններով՝ ան վերածուի իսկական համաձայնագրի մը ցոլացնելով բոլոր կողմերու ողջամիտ եզրակացութիւնը: Ազգային Համաձայնութեան Կառավարութիւնը գլխաւորող ՀՀ Վարչապետն ու Նախագահ Փութին պէտք է կարողանան իրագործել այս կարեւոր եւ անշրջանցելի առաջադրութիւնը: Նախագահ Փութին միակն է այսօր, որ կրնայ այս գործընթացը դուրս հանել այս կործանարար ջրապտոյտէն: Եւ տարածաշրջանը տանի՛լ դէպի իսկական խաղաղութիւն: Իրագործո՛ւմ, որ զինք արժանի կ'ընծայէ Նոպէլեան Խաղաղութեան Մրցանակին:

10 ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ ԱՆԿԻՒՆԱԴԱՐՁԷՆ ԵՏՔ - Ա. (*)

ՆԱԽ՝ ԽՈՒՄԱՓԵԼԻՆ ԵՒ ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆԸ

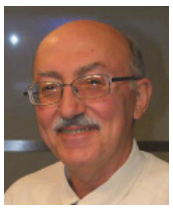

Ս. Մահսերէճեան

10 Նոյեմբերի համաձայնագիրը անվիճելիօրէն դաժան իրականութիւններու դէմ յանդիման դրաւ Հայաստանի, Արցախի եւ աշխարհիով մէկ տարածուած հայութիւնը: Անկէ ասդին, արդէն սահած է աւելի քան 10 օր: Անցնող իւրաքանչիւր օր շերտ առ շերտ կը բանայ աղէտալի իրականութիւններուն մութ ծալքերը, որոնք աւելի քան 40 օր խորհրդաւոր գաղտնապահութեամբ հեռու պահուեցան հանրութեան տեսողութենէն ու լսողութենէն: Պատերազմի ամբողջ տեւողութեան, ազգովին ու անվերապա՛հօրէն հաւատացինք այն հաւաստիքներուն, թէ պիտի յաղթենք, վաղը կամ միւս օր բեկում պիտի յառաջանայ եւ թուրք-ազերիական յարձակողականը միանգամընդմիշտ ետ պիտի շպրտուի: Յետոյ եկաւ շշմեցնող համաձայնագիրը եւ յայտարարեցինք, որ պարտուեր ենք…

Կ՚ապրինք ազգովին խաբուած ըլլալու դառնութիւնը, որմէ նախ եւ առաջ կը ծնի արդար զայրոյթ: Բացայայտուող ծալքերը կ՚ըսեն (բացայայտողները միայն ընդդիմադիրները չեն, այլ նաեւ՝ զինուորական բարձրաստիճան հրամանատարներ), ամէնէն սեղմ տողերով, թէ Հայաստանի ու Արցախի իշխանութիւնները իրողապէս անտեսած են շատ մը իրականութիւններ, սկսելով ազերիական ռազմաշունչ ու յաճախ կրկնուող սպառնալիքներէն, անցնելով մեր զինուժի կարիքներուն սխալ յանձանձումէն, հասնելու համար շրջանային եւ միջազգային մեր յարաբերութեանց մէջ բացթողումներու, նահանջներու: Բացայայտումներ

եթէ որոշ բաներ կը լուսաբանեն, անդին, խառնաշփոթ վիճակը օր աւուր աւելի կը խորանայ: Իշխանութեան աղբիւրներն ու պատասխանատուները կը շարունակեն պնդել, որ եղածը անխուսափելի էր, որքան ալ որ ցաւալի հնչէ համաձայնագիրը՝ իրենք ըրած են կարելին եւ կանխարգիլած աւելի վատ հետեւանքներ: Դիմացէն (եւ ո՛չ միայն իշխանութեան ընդդիմադիրներէն) կը հնչեն հաւաստիքներ եւ փաստարկումներ, թէ՝ կարելի՛ էր հոս չհասնիլ, կարելի էր (եւ է) շատ բան փրկել, սկսելով Շուշիէն ու Մեղրիէն…: Չիրար հակասող հաւաստիքները կը ծանրացնեն անորոշութեան ու շփոթի նժարը, մինչդեռ պէտք է հասնինք յստակացումներու փուլ եւ սկսինք քալել դէպի կարելի լուծում(ներ):

Մէկ բան յստակ է: Ո՛չ ոք կասկածի կ՚ենթարկէ, որ 27 Սեպտեմբերէն ետք, ռազմաճակատին վրայ կեանքի գնով մարտնչող զինուորը իր ետին պէտք է ունենայ (ունենար) քաղաքական-դիւանագիտական նո՛յն զօրութեամբ նեցուկ: Ո՛չ ոք կը վիճի, թէ զինուորը թերացած չէ իր պարտականութեան մէջ, նախորդ ճակատումներէն իրեն ժառանգ հասած խիզախութե՛ամբ պաշտպանած է հողը՝ դիմադրելով գերադաս կարողութիւններով օժտուած հակառակորդին (մի՛շտ ալ թշնամին գերադաս ուժ ունեցած է): Անատակութիւնը, անհեռատեսութիւնն ու այլ թերութիւններ պէտք է փնտռել քաղաքական ու զինուորական վերին խաւին մէջ:

Չենք մոռնար: 27 Սեպտեմբերին եւ պատերազմի ամբողջ տեւողութեան, Հայաստանի քաղաքական բեմին վրայ ստեղծուած էր ամբողջական եւ անվերապահ միասնութիւն: Մոգական գաւազանի մը շարժումով, կարծէք, ներքին բանավէճերը քանի մը ժամուան մէջ մէկդի դրուեցան, ամբողջ երկիրը վերածուեցաւ ազգ-բանակի, բոլորուեցաւ իշխանութեան շուրջը, իր կողքին ունենալով Սփիւռքը: Մարդասիրական օժանդակութիւններու զուգահեռ, յառաջ մղուեցաւ Արցախի անկախութեան եւ հիմնական իրաւունքներուն պաշտպանութեան արշաւը, որ մինչեւ այսօր ալ, 10 Նոյեմբերէն օրեր ետք, իր պտուղները կը հասցնէ հայութեան:

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՁԱՅՐՈՅԹ

10 Նոյեմբերի համաձայնագիրը, ինչ անունով ալ կոչուի անիկա, կամ անոր մէջ բարեմասնութիւններ փնտռուի, քայքայեց միացեալ բռունցքը, բացաւ «մենք մեզի հետ կռուելու» բեմը: Կարծէք թէ փակուած է կամ մէկդի դրուած՝ Թուրքիոյ եւ Ատրպէյճանի ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՃԻՐՆԵՐՈՒ, նախայարձակ ըլլալու, արգիլեալ զէնքեր գործածած, լայնատարած շէներ կործանած, ոճրագործ ահաբեկիչներ ռազմադաշտ նետած ըլլալուն թղթածրարները, ու տարուած ենք առաւելաբար ինքնախարազանումի եւ մեղադրանքներու հեղեղներ փոխանակելու ալիքներով: Մինչեւ իսկ ստեղծուեցաւ քաղաքացիական պատերազմի մը մտավախութիւնը, կացութիւն, որ բացարձակապէս մերժելի է, իշխանութիւն թէ ընդդիմադիրներ կոչուած են ետ մնալու նման ընտրանքէ: Վերջակէտ:

Ծայր առած բողոքի ալիքներուն ամէնէն շօշափելի դրդապատճառը (ո՛չ միակը), կրկնենք, աւելի քան ամիս մը խաբուած ըլլալու եւ հողային ու մարդկային հսկայական կորուստներ ունեցած ըլլալու դառն ու անծածկելի իրականութիւնն է: Ինչ ալ ըլլան արդարացման եւ ինքնաչքմեղանքի յայտարարութիւնները, արձանագրուած կորուստները ահաւոր դաժանութեամբ կ՚ապտակեն մէն մի հայու հոգին ու քաղաքական կամքը: Եթէ փորձուի կեանքը շարունակել «ոչինչ փոխուած է»ի տրամաբանութեամբ (Business as usual), նոր անհեթեթութիւն մը աւելցուցած կ՚ըլլանք 27 Սեպտեմբերէն ետք արձանագրուած ու երկար ատեն ծածուկ պահուած անհեթեթութիւններուն վրայ: Ո՛չ մէկ իշխանութիւն, որքան ալ որ լայն ժողովրդականութիւն վայելելով հասած ըլլայ երկրի ղեկին եւ՝ համակրանք կուտակած, չի կրնար ճակատաբաց շարունակել սովորական ընթացքը, ըսելով, որ *«բան մըն էր՝ եղաւ, եթէ չմոռնաք իսկ, ձգեցէք, որ գործը շարունակենք մեր գիտցածին պէս»:* Իսկ ո՞վ եւ ինչպէ՞ս պիտի դարմանէ անշրջանցելի հիասթափութիւնը, հաւաստիք տայ, թէ ստապատիր վարմունքը պիտի չշարունակուի տարբեր մակարդակներու վրայ: Ինչպէ՞ս կարելի է, մանաւանդ վերականգնել վստահութիւնը եւ իսկական գործի ձեռնարկել՝ տեղահան եղած շոգեկառքը իր ճիշդ ուղիին վերադարձնելու համար:

Պահը հասած է «քարը հանելու լեզուին տակէն», իրատեսութեամբ դիտելու-գնահատելու ցաւցնող իրականութիւնը, ո՛ր «կողմ»ի բդեշխութեան մէջ ալ գտնուինք: Մասնաւորաբար պէտք է ընդունինք, որ անպաշտպանելի արարքը պաշտպանելը ինչ կը նշանակէ այսօր:

ԽՈՒՍԱՓԵԼԻՆԵՐ

Իշխանութեան դէմ ծաւալած զայրոյթի եւ հաշիւ պահանջելու ալիքը ստեղծած է փափուկ վիճակ. քանի մը ժամուան մէջ միասնութեան քայքայումին ու վնասաբեր ետդարձին պատասխանատուն, ոեւէ մէկէն առաջ, պարտուողական համաձայնագիրը ինքնագլուխ եւ գաղտագողի ստորագրողն է, իր անմիջական գործակից-խորհրդակիցներուն հետ: Արդար բողոքն ու հաշուետուութեան պահանջը «պետական հարուածի փորձ» ներկայացնելը չի կրնար համոզել ամէնէն մակերեսային դիտողն անգամ, յետոյ, ինչպէ՞ս անտեսել քաղաքացիական պատերազմի անուղղակի մարտակո՞չը…

Մթնոլորտը արագօրէն լարուեցաւ, որովհետեւ իշխանութիւնը նախընտրեց բիրտ միջոցներով լռութեան մատնել բողոքի ձայն բարձրացնողները: Եղան օր ցերեկով խոշտանգումներ, ձերբակալութիւններ, չհիմնաւորուած զրպարտութիւններով այս կամ այն ներկայացուցիչը ոստիկանատուն-դատարան քաշելներ եւ դատարաններուն կողմէ մեղադրեալներու ազատ արձակում՝ երբ հաստատուեցաւ, որ վերագրումները հիմնաւորեալ չեն: Յաջորդեց սահմանապահ ուժերուն ուղղուած վարչապետին կոչը, թէ՝ պէտք է քաղաք իջնեն եւ հաշուեյարդարի ենթարկեն բողոքի ձայն բարձրացնողները (հակացոյցեր եղան, իսկ համացանցը…). սա ընդվզումի ալիքը հասցուց նոր բարձրութեան մը. մինչեւ իսկ վարչապետին գլխաւորած խորհրդարանական խմբակցութեան ու վարչամեքենային մէջ հաւատարմութեամբ ծառայողներու շրջանակին մէջ բողոք եւ ընդվզում յառաջացան, իսկ «յայտարարութիւնը ճիշդ չէ հասկցուած»ի բացատրութիւնը չհամոզեց շատերը: Ծայր առին հրաժարականներ եւ պաշտօնազրկումներ՝ ամէնէն բարձր մակարդակներու վրայ: Նոր թափ առաւ այն քարոզարշաւը, թէ վարչապետն ու իր գործակիցները սխալ բան չեն ըրած, պէտք է մնան պաշտօնի վրայ, որովհետեւ խուսափած են շա՛տ աւելի ողբերգական հետեւանքներէ: Այն՝ թէ մարդիկ կրնա՞ն համոզուիլ, կամ՝ որո՞նք կը համոզուին՝ իրենց գիտնալիքն է, զանգուածը իրաւունք ունի չհամոզուելու, մանաւանդ որ ազգային այս պատմական ողբերգութենէն… բան մը պիտի չթեթեւնայ:

Աշխարհատարած հայութիւնը կը կանգնի նոր չարիքներէ խուսափելու, զանոնք կանխարգիլելու իրական մարտահրաւէրի դիմաց: Ամէն գնով պէտք է խուսափինք պառակտուած վիճակին սաստկացումէն, տարակարծութեանց խորացումէն (երբ իրականութիւնները արեւու լոյսին չափ յստակ են, հակառակ աշնանային ամպոտ երկինքներուն…): Ներքին ճակատումները, հակադրութիւնները օր առաջ պէտք է վերջակէտի հասնին եւ դարմանումի աշխատանքը պէտք է համախմբէ ԲՈԼՈՐԸ, անոնք կոչուին հին թէ նոր, սեւ կամ այլ գոյնի: Պառակտումի ու հակամարտութեանց խորացումը ջուր կը բերէ մեր թշնամիներուն ջաղացքին:

Նոյնքան հրամայական է դուրս գալ այն պատրանքէն, ուր ազգովին առաջնորդուեցանք աւելի քան ամիս մը: Իրականութիւնները պէտք է տեսնենք եւ ԴԻՄԱԳՐԱՒԵՆՔ բաց աչքերով, աշխարհը շատ աւելի շրջահայեաց դիտելու կարողութեան զարթնումով: 10 Նոյեմբերէն ետք իսկ, կարգ մը քարոզչական մեքենաներ կը շարունակեն խօսիլ Ատրպէյճանի այս կամ այն տկարութեան մասին, Ալիեւի անկումը կը նկատեն անխուսափելի, կը տարածեն բոլորիս սրտին խօսող բաղձանքներ: Եթէ այդ բոլորը իրականանան, ո՛չ ոք դժգոհ պիտի ըլլայ (իսկ թէ համաձայնագիրէն ի՞նչ կը փոխուի՝ այլ հարց), սակայն այս փուլին, մեզի հարկաւոր է դաժան իրականութիւնը բաց աչքերով տեսնել, հասկնալ, թէ ի՞նչ կը նշանակեն Թուրքիոյ, Ատրպէյճանի, Ռուսիոյ եւ այլ պետական դէմքերու խօսքերը, զանոնք չդիմաւորել միականի վերագրումներով: Եթէ ռազմական ու հողային իրադրութիւնները մեծ վերիվայրումներ կրած են, պէտք է տեսնենք, որ ընդհանուր գիծերը կը մնան նոյնը, այսինքն՝ Ատրպէյճան-Թուրքիոյ ախորժակները աւելի՛ եւս սրած են, մեծ պետութեանց միջնորդական գործը, հակառակ մեր բոլոր բարի բաղձանքներուն, կը

Շար.՝ էջ 11

(*)Այս ու նոյն ենթախորագիրին տակ ներկայացող յաջորդ սիւնակներուն շարքը նկատել մէկ ամբողջութիւն, որ յամենայնդէպս… անկատար է:

ԱՐՑԱԽՑԻԻՆ ԱՒԱՆԴՈՅԹՆԵՐՆ ՈՒ ՆԱԽԱՊԱՇԱՐՈՒՄՆԵՐԸ

Սեւան Ազարիկեան-Պարմաքսզեան

Արցախցին բոլորիս ծանօթ է իր աշխատասիրութեամբ, յամառութեամբ, քաջութեամբ, հպարտութեամբ, վեհանձնութեամբ, ինքնասիրութեամբ եւ հաստատակամութեամբ: Ան հաւատարիմ եւ անդաւաճան ընկեր է, կը բնութագրուի հայրենասիրական բարձր զգացումներով: Արցախի հայ կերպարը գեղեցկօրէն նկարագրած է այս լեռնաշխարհի զաւակ՝ Հ. Բեգլերեանը հետեւեալ բառերով ու նոյն լեռնաշխարհի զաւակ Ալեքսէյ Հէքիմեան ստեղծագործած էր նոյն երգին երաժշտութիւնը.

Պատուել գիտի միշտ իր հիւրին,
Գիտի գինը աղ ու հացի.
Միշտ հիւրասէր ու միշտ բարի-
Միշտ սրտաբաց Ղարաբաղցին:

Ուր էլ լինես, ի՛մ բարեկամ,
Դու նրա հետ ընկերակցի՛ր,
Լաւ ընկերոջ համար՝ անգամ
Կեանքը կը տայ Ղարաբաղցին:

Խաղաղ է նա, համբերատար…
Բայց դու հոգով թէ դառնացրիր-
Ամպի նման կը որոտայ
Ծանթ ու կրակ՝ Ղարաբաղցին…

Հետաքրքրական են արցախցիին աւանդոյթները: Յիշենք քանի մը հատը:

Վարանդայի մօտ, Սղնախ գիւղի մէջ, հսկայ ժայռ մը գլորուելով հասեր էր մինչեւ գիւղ, առանց որեւէ վնաս հասցնելու գիւղին: Քարը կոչուած էր Պուկ-քար, այսինքն պոկուած քար: Այս դէպքէն ետք մարդիկ սկսած են պաշտել այս քարը, ուր երաշտի ժամանակ մոմ կը վառէին, որ անձրեւ գայ եւ կարկուտ չտեղայ: Ինչպէս նաեւ ամուլ կիներ քարին շուրջ երեք անգամ թել կը փաթթէին, ապա այդ թելը տանելով գուլպայ կը հիւսէին ու կը հագուէին, որպէսզի զաւակ ունենան:

Ըստ աւանդութեան, Գրիգոր անունով ճգնաւոր մը աւազակներէն փախչելով թաքնուեր է քարայրի մը մէջ: Հովիւը աւազակներուն յայտնած է ճգնաւորին տեղը: Ճգնաւորը նախքան նահատակուիլը անիծած է հովիւը, որ ոչխարներուն հետ քար դարձած է: Այժմ ցոյց կու տան հովիւին եւ անոր ոչխարներուն նմանող քարերը:

Կրակի պաշտամունքէն նաեւ կան շատ մնացորդներ: Այսպէս շատ սովորական է կրակով երդում ընելը, իսկ կրակ հանգեցնելը մեղք կը համարուի: Կրակ պաշտելու հետ կապուած է օճախի պաշտամունքը: Նորապսակ զոյգին նոր շինուած օճախը առաջին անգամ գերդաստանի տարեցը կը վարէ, նոյն գերդաստանի բերուած օճախէն:

Իսկ երբ փայտը վառած ժամանակ ձայն հանէ, կ՛ըսեն *«Ակը դուրս կու գայ, մեր մասին խօսող կայ»:* Ներկաները անուններ կը հաշուեն, երբ որ դադրի ձայնը, ուրեմն յիշուած անձն է իրենց մասին խօսողը:

Ջուրի պաշտամունքը ընդհանրացած է Արցախի զանազան մարզերուն մէջ, հոն գտնուող աղբիւրները պաշտամունքի առարկայ դարձած են: Սովորութիւն էր Կիրակի օրերը մոմեր վառել սուրբ աղբիւրներուն առջեւ: Նշանաւոր են՝ «Կանաչ Խաչ»ը, «Մեծ Աղբիւր»ը, «Կարմիր Աղբիւր»ը, որուն մօտէն անցնողը պարտաւոր է բան մը դնել աղբիւրի քարին վրայ եւ այնտեղէն բան մը վերցնել:

Որպէս հիւանդութեան բուժիչ նշանաւոր է Հիւնոտ գիւղի ջրվէժը, որուն տակ կը լողան, նախապէս զոյգ մոմ վառելէ ու աղօթելէ ետք:

Աւանդութինը կ՛ըսէ, թէ կին մը իր մանուկին հետ մատուռ եկած էր աղօթելու: Մօր աղօթքի ընթացքին մանուկը սկսած է լալ ու ջուր խնդրել: Մայրը աղօթքը չընդհատելու համար Աստուծմէ խնդրած է որ իր զաւկին ծարաւը յագեցնէ: Աստուած լսած է մօր աղօթքը եւ աղբիւր բխած է մատրան մէջ:

Ընդհանրապէս բոլոր աղբիւրներու մօտ կը գտնուէին ծառեր, որոնք նմանապէս նուիրական համարուած են: Հիւանդներ ջուրին մէջ լողալէ ետք, իրեն հագած հագուստէն կտոր մը կը պատռեն ու կը փաթթեն ծառին, յուսալով որ իրենց հիւանդութիւնը այդ կտորին հետ կը մնայ ծառին մօտ:

Թռչուններէն ամէնէն աւելի պաշտուած է ծիծեռնակը: Շատ մեղք կը համարուի անոր սպանելն ու անոր բոյնը քանդելը: Կը պատմուի, թէ շուշեցի Սէյրանենց Սահակը մեղք չհամարելով ծիծեռնակին վնաս հասցնելը, օր մը բռնած է ծիծեռնակ մը եւ լեզուն կտրած է: Այս պատճառ եղած է որ անոր հինգ զաւակները համր ծնին:

Նախապաշարումներէն յիշենք.

-Եթէ այրած հաց ուտես, գայլէն չես վախնար:

-Եթէ յօրանջած ատեն չխաչակնքես՝ սատանան բերանդ կը մտնէ:

-Եթէ մէկը նապաստակ տեսնէ՝ անյաջողութեան նշան է, իսկ աղուէսը՝ յաջողութեան:

-Մանուկին օրօրոցէն կամ շորէն աչքահուլունք կը կախեն, չարէն խուսափելու համար:

ՁՕՆ ՆՈՒԻՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

Քրիստ Խրոյեան

Ծայր առաւ կրկին արցախեան պայքար
Հայրենիք սլացին արծիւք վեհափառ
Երամ-երամ անցան երկրի չորս ծագերէն
Իւր հոգւոյն մէջ վրէժն հեռու անցեալէն:

Հայոց բանակն իր հովանիին տակ
Ունեցաւ բազում կամաւորներ մարտունակ
Ուս-ուսի տուած այդ մարտիկներն արի
Կռիւ մղեցին վասն հողն հայրենի:

Եւ այդ արդար մարտին՝ իրենց կարգին
Բերիոյ տղաքն օգնութեան փութացին
Վճռական որոշումով տուն ու տեղ ձգած
Հայրենեաց կանչը անպատասխան չձգած:

Շուշիի բարձունքը պապենական ժառանգ
Թշնամիին նուէր մենք պիտի չտանք
Ուխտն իրենց հոգւոյն չձգելով անկատար
Զոհուեցան Մոսիկ, Յակոբ եւ Յարութ հրամանատար:

Սերունդներ ձեզ տարիներ պիտի յիշեն
Գրիչներ ձեր փառքը միշտ պիտի հիւսեն
Ընկերներ ձեզմով պիտի հպարտանան
Մարտիկներ ձեր օրինակով պիտի յառաջանան:

ՀՈԳԵՀԱՆԳՍՏԵԱՆ...

Սկիզբ՝ էջ 1

ազատամարտի ընթացքին հայրենիքի պաշտպանութեան համար նահատակուած հերոսներու յիշատակի օրուան առիթով:

Սրբ. Քառասնից Մանկանց Մայր Եկեղեցւոյ մէջ Սուրբ եւ Անմահ Պատարագ մատուցեց Արժ. Տ. Գառնիկ քհնյ. Չափանեան: Արարողութեան ներկայ էին Ազգային Երեսփոխանական Ժողովի, Ազգային Վարչութեան եւ ազգային մարմիններու ներկայացուցիչներ: Առաջնորդ Սրբազան Հայրը նախագահեց Արցախի հերոսներուն յիշատակի օրուան արարողութեան եւ այս առիթով իր պատգամը փոխանցեց յայտնելով. *«Համախմբուած ենք Մայր եկեղեցւոյ մէջ անգամ մը եւս մեր յարգանքի տուրքը մատուցելու Արցախի շուրջ հինգ հազար նահատակներուն եւ հազարաւոր վիրաւորներուն, որոնք ընտրելով սիրոյ տարբեր ճանապարհ մը, արտայայտեցին իրենց գերագոյն սէրն ու նուիրումը քրիստոնէական հաւատքին եւ մեր հայրենիքին՝ Հայաստանին ու Արցախին նկատմամբ»:*

Այնուհետեւ Սրբազան Հայրը հոգեհանգստեան արարողութեամբ «Հոգւոցն Հանգուցելոց» աղօթքը բարձրացուց առ Աստուած, Արցախի մեր նահատակներուն եւ հալէպահայ երեք նահատակներուն հոգիներուն խաղաղութեան համար:

www.kantsasar.com
www.kantsasar.com
www.kantsasar.com

ՀԱՅՐԵՆԻ ՅՈՒՇԵՐ (3)

Արմենակ Եղիայեան

Այդ չարաշուք գիշերէն ետք Շիրազին առաջին անգամ հանդիպեցայ փողոցը, Աբովեանի վրայ, պանդոկէս քանի մը քայլ անդին, ուր նշմարեցի համախմբում մը, մասնաւորաբար երիտասարդներու, որոնք շրջապատած էին առիւծի բաշերով, յաղթանդամ ու գեղեցիկ տղամարդ մը, որ, ուրեմն, ինքն էր: Ես կը գտնուէի հանդիպակաց մայթին վրայ, այսինքն՝ մօտաւորապէս 10-12մ անդին այդ խումբէն: Շիրազ դժուար ոտքի կը պահէր ինքզինք, վասնզի հարբած էր, մինչ տղաքը այլազան հարցումներ կը տեղացնէին անոր գլխուն:

Բաւական դիտեցի՝ առանց մօտենալու, մինչեւ որ զինք օղակող շղթան լուծուեցաւ, եւ ան ձերբազատեցաւ իր ընթացքը կաշկանդողներու հարցումներէն ու ձեռքէն...խոշոր լուտանք մը արձակելով Գերմանիոյ Վիլհելմ կայսեր հասցէին ու հեռացաւ տատանելով:

Այնուհետեւ կը պատահէր, որ պանդոկին պատշգամէն տեսնէի անոր մուտքը ճիշդ մեր տակը գտնուող փոքրիկ ճաշարանը, ուրկէ դուրս կու գար հազիւ վայրկեան մը անց: Այս ակնթարթային այցելութիւնները սկսան հետաքրքրել զիս եւ օր մըն ալ հարցուցի այնտեղ ծառայող տղեկին անունց իմաստը:

-Գաւաթ մը կոնեակ կը խմէ մէկ ումպով ու կ'ելլէ,- լուսաբանեց ան: - Տնօրէնը ձրի կու տայ կոնեակը, որովհետեւ «շատ է սիրում Շիրազին»:

* * *

Յաջորդ հանդիպումը պատահեցաւ այսպէս.

Սուրիահայ ընկերոջ մը հետ կ'ընթրէի Արմէնիայի ճաշարանը, երբ քանի մը սեղան անդին տեսայ Շիրազը՝ երեք ուրիշ տղամարդոց հետ: Վերջը իմացայ, որ անոնցմէ մէկը Աւետիք Իսահակեանի ճարտարապետ զաւակն է: Սպասեակէն ապսպրեցի, որ շիշ մը կոնեակ տանի անոնց սեղանը: Ինչ որ իսկոյն կատարուեցաւ, եւ ահա տեսայ Շիրազը, որ ոտքի ելաւ, ձեռքը կուրծքին տանելով եւ ամբողջ հասակովը շատ ցուցականօրէն խոնարհելով հեռուանց շնորհակալութիւն յայտնեց՝ աւելցնելով, որ այլեւս «չի խմում...»: Ա՛ռ քեզի զուգադիպութիւն. մեր կոնեակի՞ն կը սպասէր խմիչքը ձգելու համար:

Հինգ վայրկեան չէր անցած, երբ մեր սեղանին թառեցաւ շամփայնի պատկառելի շիշ մը՝ *«ի փոխադարձութիւն Շիրազի կողմից»*,- ինչպէս յայտնեց սպասեակը: Այս անգամ հերթը իմս էր...խոնարհելու:

Իսկ երրորդ հանդիպումս տեղի ունեցաւ Արմէնիայի դիմացը, մեծ գրախանութին առջեւ, ընդարձակ մայթին վրայ, ուր կը գտնուէինք սփիւռքահայ ուսուցիչներու ստուար խումբով մը, երբ մէկ ալ Շիրազ ինկաւ մեր ցանցին մէջ: Ճանչցողները ուրախութեան ճիչերով դիմաւորեցին անակնկալը, եւ գրեթէ ամբողջ խումբը շրջապատեց զինք: Ոմանք խելքերնին պիտի թռցնէին, իսկ Շիրազ նուազ խանդավառ չէր սփիւռքահայ այսքան մեծաթիւ ուսուցիչներու ներկայութեամբ: Ամէն ոք բան մը ունէր ըսելիք, եւ ան փորձեց պատասխանել բոլորին, ապա սկսաւ մեծ ախորժակով շափ-շուփ համբուրել կազմի բոլոր կիները:

Խումբին մէջ կը գտնուէր եթովպահայուհի մը, յառաջացած տարիքով, կարճահասակ, շատ թուխ մաշկով, որ ըստ սովորութեանը ծեփած էր շպարի հաստ խաւով մը, որուն վրայ ակօսներ բացած էր կէսօրուան կիզիչ քրտինքը...Ուրեմն երբ մեքենաբար անոր թեւերէն ալ բռնեց՝ շուրթերը մօտեցնելու համար այտին, յանկարծ խրտչած կանգ առաւ.

-Այս ի՞նչ տգեղ կին է,- ըսելով...

Լսողները պահ մը արձանացան:

Բարեբախտաբար մէկը իսկոյն միջամտեց.

-Բայց հոգին գեղեցիկ է, պարո՛ն Շիրազ...

Անըմբռնելի հոգեփոխութեամբ մը յանկարծ դէմքէն անհետացաւ տհաճութեան արտայայտութիւնը եւ գորովագին համբուրեց զայն քանի մը անգամ՝ զարմացնելով բոլորս:

* * *

Օրերը կ'անցնէին, եւ ակնկալած մտերմութիւնս չէր հաստատուեր:

Այս անգամ կէսօր մըն էր եւ նոյն Արմէնիայի մէջ կը ճաշէինք ես եւ ֆրանսահայ երկու ուսուցչուհիներ: Ասոնցմէ մէկը՝ 60-ի շուրջ, սպիտակ ու միշտ շպարուած դէմքով, կարճահասակ, մեղմաբարոյ, բամբակի պէս փափուկ օր. Աղաւնին էր: Միւսը՝ Սոնան, քսանը նոր աւարտած, շէնշող ու թովիչ երիտասարդուհի մըն էր, սլացիկ ու բարեձեւ հասակով, թրթռուն ձայնով, որ անուշ մեղեդիի մը պէս հնչէր: Չեմ յիշեր ի՛նչ հարց ունեցած էր Պոլիս, եւ ծնողքը ապահովութեան համար Փարիզ ղրկած էին զինք:

Երկուքն ալ «Դպրոցասէր»ի ուսուցչուհի էին:

Ճաշը գրեթէ աւարտած էինք, երբ պատահաբար յայտնեցի, որ Շիրազի տունը միայն քայլ մը անդին է, քովնտի փողոցին մէջ: Եւ ահա Սոնան էր, որ որսաց առիթը եւ սկսաւ թախանձագին խնդրել-աղաչել, որ անպայման հանդիպում մը ունենանք հետը: Առաջինը օր. Աղաւնին հարցուց անակնկալի եկած.

-Ինչպէ՞ս...

-Հեռաձայնենք եւ հրաւիրենք,- պնդեց Սոնա,- փորձե՛նք:

Հեռաձայնեցի:

Բացատրեցի կացութիւնը՝ շեշտելով, որ երկու փարիզահայուհիներ անհամբեր են իրեն հանդիպելու: Եւ իրօք ալ Շիրազ դիւրաւ ընդունեց հրաւէրը՝ «գալիս եմ» ըսելով:

Ժամադրուեցանք գետնայարկը գտնուող պաղպաղականոցը, որ այն ատեն «մարոժնի» կը կոչէին տեղացիները:

Ուրեմն կը սպասէինք, որ Շիրազ գար, ու ապա ապսպրէինք, երբ օր. Աղաւնի զուգարան գնաց՝ «կարգի դնելու ինքզինք»: Տակաւին չէր վերադարձած, երբ Շիրազ մուտք գործեց: Ոտքի ընդունեցի զինք ու ներկայացուցի Սոնային: Աչքերը փայլատակեցին պահ մը՝ ի տես անոր շքեղ ու թովիչ կերպարանքին, եւ երկար համբուրեց զայն: Ապա, մինչ կը պատրաստուէր նստելու անոր կից, հրաւիրեցի քովս՝ հասկցնելով, որ Սոնային քովի աթոռը «կը պատկանի օր. Աղաւնիին»:

Չեմ գիտեր ինչու, այս անունը շատ խոր տպաւորեց զինք, թեւ ու թռիչք տուաւ երեւակայութեանը եւ...ախորժակին, քանի մը անգամ կրկնեց «Աղաւնիկ»՝ գլուխը շարժելով եւ անհամբերութեան անըմբռնելի նշաններ ցոյց տալով:

Մինչեւ անգամ հարցուց. «Ո՞ւր մնաց օր. Աղաւնիկը»:

Նկատեցի, որ ան կու գար:

-Ահա ինքն է, գալիս է,- աւետեցի:

Շիրազ նայեցաւ ցոյց տուած ուղղութեամբս, սակայն կրկնեց հարցումը՝ ո՞ւր է: Չէր ուզեր տեսնել դէպի մեզի յառաջացող օր. Աղաւնին, որովհետեւ աչքերը կ'ակնկալէին ու կը փնտռէին ուրիշ Սոնա մը՝ նոյնքան փարթամ, շքեղ ու զգլխիչ:

Քիչ մը աւելի կեդրոնացուցի ուշադրութիւնը օր. Աղաւնիին վրայ, որ յուշիկ քայլերով ու ժպտադէմ կը հասնէր, ու անգամ մըն ալ շեշտեցի. *«Ահա ինքն է»*,- ու անդրադարձաւ...

Հետաքրքրութիւնը յանկարծ մարեցաւ, աչքերուն կրակը անհետացաւ, ինքնիր վրայ փուլ եկաւ...

-Ախր սա **աղաւնիկ** չէ, **ագռաւնի՛կ** է,- փախցուց բերնէն՝ ակնթարթային պատրաստաբանութեամբ մը, որ շուարումի մատնեց զիս, մինչ օր. Աղաւնի, աշխարհէն անտեղեակ, արդէն հասած էր՝ ծեքծեքուն լայն ժպիտով մը ձեռքը երկարելով Շիրազին:

Շունչ մը առի, երբ Շիրազ այս անգամ եւս փրկեց կացութիւնը՝ օր. Աղաւնիի նոր շպարուած այտերուն դրոշմելով իր շափ-շուփ համբոյրները:

* * *

Այդ յաջողութենէն քաջալերուած՝ առանձին հանդիպումներ ալ առաջարկեցի Շիրազին, որ սիրայօժար ընդունեց, քանի որ,- ինչպէս երեւան եկաւ,- փաստօրէն գրեթէ ընելիք մը չունէր ան կեանքի մէջ, քիչ մը ամէն խորհրդային գրողի պէս, որ ունի կայուն թոշակ մը, որով իշխանութիւնը պատանդ կը վերցնէր գրողին խիղճն ու գրիչը. լաւագոյն պարագային ատենը մէյ մը լոյս կը տեսնէր անոր մէկ գործը՝ յաւելեալ եկամուտ մը ապահովելով գրողին, ու ան կը գոհանար նման գորշ կեանքով մը:

Այստեղ իրենց դերակատարութիւնը ունէին տակաւին հազար ու մէկ մեքենայութիւններ, որոնք պատճառ կը դառնային, որ հեղինակ մը յաջողէր շուտ-շուտ լոյս ընծայել իր գործը, մինչ ուրիշ մը ստիպուած ըլլար երկար տարիներ սպասել նման բախտի ու մինչ այդ տապկուիլ իր համեստ թոշակով՝ վարելով տաղտկալի, երբեմն կիսաքաղց կեանք մը եւ միշտ երազելով «ազատ աշխարհի առաւելութիւնները»:

Երեւոյթները ցոյց կու տային, որ այդ մրցակցութեան մէջ ընդհանրապէս կորսնցնող էր Շիրազ. եւ խեղճ էր ան: Կրնար ամբոխներ խանդավառել ու խենթացնել, սակայն անդին տունը սառնարան մը չունէր եւ չէր կրնար դարմանել տալ քայքայուած ակռաները, որոնք թէ՛ կը դժուարացնէին սննդառութիւնը ու կ'աղաւաղէին առոգանութիւնը, թէ՛ կ'այլանդակէին իր գեղեցիկ կերպարը: Միւս կողմէ՝ չիրականացաւ նաեւ անոր՝ գոնէ մէկ անգամ արտասահման երթալու ակնկալութիւնն ալ՝ հակառակ բազմաթիւ հրաւէրներու, ու այդ դառնութեամբ ալ մեռաւ, մինչ անդին, օրինակ, իր երբեմնի կինը՝ Սիլվա Կապուտիկեանը, միջոցը կը գտնէր տարին անգամ մը դուրս գալու խորհրդային դրախտէն եւ վերադառնալու՝ լեցուն ճամպրուկներով ու ոսկիով ծանրաբեռնուած թեւերով ու պարանոցով: Տակաւին ան կը յաջողէր գրեթէ ամէն տարի իր մէկ գործը հրատարակել կամ վերահրատարակել տալ, չհաշուած այն պատկառելի թոշակը, որ կը ստանար իբրեւ Համամիութենական խորհրդարանի պատգամաւորուհի, եւ ուրիշ վճարովի պաշտօններ ալ, որ կը կատարէր Հայաստանի մէջ:

Յայտնօրէն՝ Շիրազը խորհրդային ագարակի մի՛այն «հաւասարներէն» էր, իսկ կինը՝ «աւելի հաւասարներէն»:

<u>Ստորեւ՝ որդիական վկայութիւն մը</u>

Վկայութիւն մը.- «Երեկոյեան հաւաքւում էինք հայրիկի մահճակալի շուրջը եւ պատմում մեր յօրինած հեքիաթը, եւ վա՛յ, եթէ յանկարծ ռուսերէն կամ օտար մի բառ օգտագործէինք՝ հայրիկը շատ էր բարկանում: Նա մեզ հոգեւոր արժէքներով է մեծացրել. մենք ունեւոր չէինք, չքաւորութիւն կար ընտանիքում, բայց հայրիկն այնպէս էր անում, որ չզգայինք դա, նա ներշնչում էր արուեստի մարդ լինելու կարեւորութիւնը: Մեր տան մէջ, օրինակ, սառնարան է յայտնուել հայրիկի մահից յետոյ: Սառնարանն ի՞նչ էր՝ ամէն մարդ ունէր, մենք չունէինք: Հայրիկին ուշ սկսեցին տպագրել, միշտ պահանջի մէջ էինք...» (Վանանդ, Շիրազի զաւակներէն մէկը):

ԱՌԱՋՆՈՐԴ ՍՐԲԱԶԱՆ ՀՕՐ ՀՈՎՈՒԱԿԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԾՈՎԱՓՆԵԱՅ ՇՐՋԱՆ

Շաբաթ, 14 Նոյեմբեր 2020-ին Լաթաքիա ժամանելով, Բերիոյ Հայոց Թեմի Բարեջան Առաջնորդ Գերշ. Տ. Մասիս Սրբ. Եպս. Զօպուեանի նախագահութեամբ նշուեցաւ Լաթաքիոյ Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ կիրակնօրեայ դպրոցի 2020-2021 տարեշրջանի վերամուտը, Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ մէջ: Աշակերտները գեղարուեստական կոկիկ յայտագիր մը ներկայացուցին, պատրաստուած ուսուցչական կազմին հոգատար աշխատանքով: Լաթաքիոյ եւ ծովեզերեայ շրջանի հոգեւոր հովիւ Արժ. Տ. Վազգէն Քհնյ. Քէօշկէրեան բարի գալուստի խօսք արտասանեց, ապա Սրբազան Հայրը բարձր գնահատեց քահանայ հօր ծառայութիւնը, ինչպէս նաեւ գնահատական խօսք ուղղեց կիրակնօրեայ դպրոցի ուսուցչական կազմին եւ աշակերտներուն, մաղթելով, որ 2020-2021 տարեշրջանը արդիւնաւէտ աշխատանքի եւ բարեյաջող գործունէութեան տարի մը հանդիսանայ:

Լաթաքիա գտնուած շրջանին, Առաջնորդ Սրբազան Հայրը եւ իրեն ընկերակցող պատուիրակութիւնը պաշտօնական այցելութիւններ տուին Լաթաքիոյ նահանգապետ Իպրահիմ Խըտըր ալ Սալեմին, Լաթաքիոյ ոստիկանապետ Նապիլ ալ Ղաճարիին, Լաթաքիոյ կուսակցապետ Հայսամ Իսմայիլին, որոնք գնահատեցին սուրիահայութեան գործօն ներկայութիւնը Սուրիոյ մէջ եւ իրենց կարգին հաստատեցին, թէ հայը միշտ եղած է այս երկրին հաւատարիմ ու գործօն տարրը եւ որպէս պտղատու ծառ իր ամրակուռ արմատները հաստատած է սուրիական հողին վրայ:

Շաբաթ երեկոյեան Լաթաքիոյ Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ մէջ տեղի ունեցաւ Կիրակնամուտի ժամերգութիւն, Առաջնորդ Սրբազան Հօր հանդիսապետութեամբ: Արարողութեան աւարտին տեղի ունեցաւ դպիրներու եւ կիսասարկաւագներու ձեռնադրութիւն, որմէ ետք Առաջնորդ Սրբազան Հայրը եկեղեցւոյ «Արարատ» սրահէն ներս ընդունեց Լաթաքիոյ մէջ ծառայող քրիստոնեայ եկեղեցիներու հոգեւոր ներկայացուցիչներ, որոնց հետ շինիչ հանդիպում ունեցաւ եւ անոնց նուիրեց ՆՍՕՏՏ Արամ Ա. Վեհափառ Հայրապետին «The Armenian Church» գիրքի արաբերէն թարգմանութիւնը:

Կիրակի, 15 Նոյեմբեր 2020-ին, առաւօտեան ժամը 10:00-ին, Լաթաքիոյ Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ անուանակոչութեան տօնին առիթով Առաջնորդ Սրբազան Հայրը հանդիսաւոր Սուրբ եւ Անմահ Պատարագ մատուցեց, ներկայութեամբ՝ Ազգային Վարչութեան անդամ Մեթր Հուրի Ապահունի-Պօշկէզէնեանի եւ տիար Հրայր Թրթռեանի, եկեղեցւոյ թաղական խորհուրդին, բարեսիրական, մշակութային եւ մարզական միութիւններու ներկայացուցիչներուն եւ ծովեզերեայ շրջանէն՝ Թարթուսէն, Պանիասէն, Արամոյէն, Ղընեմիէէն, Եագուպիէէն, Քեսապէն եւ Լաթաքիայէն ժամանած ուխտաւորներու հոծ բազմութեան:

Պատարագի առընթերականերն էին Լաթաքիոյ Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ հոգեւոր հովիւ Արժ. Տ. Վազգէն քհնյ. Քէօշկէրեան եւ Արժ. Տ. Խորէն քհնյ. Պէրթիզլեան: Պատարագի հոգեպարար երգեցողութիւնը կատարեց եկեղեցւոյ Դպրաց Դասը:

Յընթացս Սուրբ եւ Անմահ Պատարագին տեղի ունեցաւ եօթը սարկաւագներու ձեռնադրութիւն:

Ձեռնադրութեան արարողութենէն ետք Սրբազան Հայրը սուրբ միւռոնով օծեց Ս. Յակոբ Մծբնայ Հայրապետին սրբապատկերը, որ նուիրուած էր Լենա եւ Էլիզապէթ Սիրանոսեան քոյրերուն կողմէ:

Առաջնորդ Սրբազան Հայրը իր քարոզին մէջ շեշտեց ծառայութեան կարեւորութիւնը, որ սիրոյ ու նուիրումի թարգմանն է եկեղեցւոյ կեանքէն ներս: *«Սարկաւագ ըլլալ կը նշանակէ ծառայել ո՛չ միայն եկեղեցւոյ խորանին, այլ աստուածային ուսուցումներուն»,* հաստատեց Սրբազան Հայրը:

Կիրակի երեկոյեան Առաջնորդ Սրբազան Հայրը այցելեց Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան Լաթաքիոյ մասնաճիւղի կեդրոնատեղին, ուր դիմաւորուեցաւ Միութեան պատասխանատուներուն կողմէ: Փողերախումբը հնչեցուց Սուրիոյ եւ Հայաստանի քայլերգները, որմէ ետք Սրբազան Հայրը հետեւեցաւ ներկայացուած գեղարուեստական կոկիկ յայտագրին, ձօնուած՝ Արցախին ու մանաւանդ անմահ հերոսներուն:

Առաջնորդ Սրբազան Հայրը խօսք առնելով անհրաժեշտ նկատեց Թեմիս կեանքը կազմակերպել եւ վերաշխուժացնել բոլոր բնագաւառներէն ներս եւ որպէս սուրիահայ հաւատարիմ քաղաքացիներ գործօն մասնակցութեամբ ներդրում բերել երկրի բարգաւաճման գործընթացին մէջ:

Այնուհետեւ Առաջնորդ Սրբազան Հայրը այցելեց Լաթաքիոյ Սուրիահայ Օգնութեան Խաչի կեդրոնը: Սրբազան Հայրը կեդրոնի մուտքին ջերմապէս դիմաւորուեցաւ Միութեան ներկայացուցիչներուն կողմէ, ՀՄԸՄ-ի տարազաւոր սկաւտներու ներկայութեան, ապա կեդրոնի ներքնասրահէն ներս ունեցաւ խորհրդակցական հանդիպում, որուն սկիզբը ներկաները մէկ

վայրկեան յոտնկայս յարգեցին Արցախի նահատակներուն յիշատակը: Մասիս եպիսկոպոս թելադրեց, որ այս դժուար հանգրուանին մէջ հակառակ տեղի ունեցող բարդ իրավիճակին միասնական ըլլալ եւ յոյսին կառչիլ: Ապա, Սրբազան Հայրը առանձնակի հանդիպում ունեցաւ Լաթաքիոյ Սուրիոյ Պատանեկան Միութեան ընկերներուն եւ Ուսանողական Միութեան անդամներուն հետ եւ թելադրեց, որ իրենց ստացած գիտելիքները ի սպաս դնեն ընդհանուրի բարիքին եւ ազգաշինութեան ի խնդիր:

Երկուշաբթի, 16 Նոյեմբեր 2020-ի առաւօտուն, Առաջնորդ Սրբազան Հայրը այցելեց Լաթաքիոյ Ազգային Սրբոց Նահատակաց Վարժարան, ընկերակցութեամբ՝ Ազգային Վարչութեան անդամ Մեթր Հուրի Ապահունի-Պօշկէզէնեանի եւ Կրօնական Ժողովի անդամ Արժ. Տ. Խորէն քհնյ. Պէրթիզլեանի:

Սրբազան Հայրը ջերմապէս դիմաւորուեցաւ Լաթաքիոյ եւ ծովեզերեայ շրջանի հոգեւոր հովիւ Արժ. Տ. Վազգէն քհնյ. Քէօշկէրեանի, վարժարանի տնօրէնուհի Տիկ. Հուրի Տէյիրմէնճեանի, հոգաբարձութեան անդամներուն, Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ թաղական խորհուրդի ատենապետ տիար Վահէ Կարճիկեանի եւ ուսուցչական կազմին կողմէ: Աշակերտները ջերմ ծափողջոյններով դիմաւորեցին եւ իրենց ցնծութիւնը արտայայտեցին Սրբազան Հօր օրհնաբեր գալուստին առիթով:

Իրենց սրտի խօսքերը արտասանեցին Վարժարանի Տնօրէնուհի տիկ. Հուրի Տէյիրմէնճեան եւ պետական տնօրէնուհի Պատրիէ Խըտըր Սալեմը, որոնք շնորհակալական արտայայտութեամբ իրենց ուրախութիւնը յայտնեցին Սրբազան Հօր օրհնաբաշխ այցելութեան առիթով:

Ապա դպրոցի աշակերտները ներկայացուցին գեղարուեստական հակիրճ յայտագիր, արտայայտելով մեր ոսկեղնիկ լեզուին գեղեցկութիւնը եւ հարստութիւնը: Անոնք նաեւ հնչեցուցին Արցախին նուիրուած ազգայնաշունչ երգեր:

Առաջնորդ Սրբազան Հայրը իր սրտի խօսքին մէջ կարեւորեց հայ դպրոցին դերակատարութիւնը մեր կեանքէն ներս, յայտնելով, որ հայաբոյր մթնոլորտի մէջ աշակերտները մարդակերտումի եւ հայակերտումի ճանապարհէն կ՚անցնին ո՛չ միայն գիտելիքներ ամբարելով, այլեւ հայատիպ նկարագիր կազմելով:

Ապա դպրոցի «Արարատ» սրահէն ներս Սրբազան Հայրը հանդիպում ունեցաւ մանկապարտէզի աշակերտութեան հետ, որմէ ետք խորհրդակցական հանդիպում ունեցաւ ազգային վարժարանի պաշտօնէութեան եւ հայերէնաւանդ ուսուցչուհիներուն հետ եւ գնահատեց անոնց տարած աշխատանքը:

Հալէպ վերադարձի ճամբուն վրայ Երկուշաբթի, 16 Նոյեմբեր 2020-ի միջօրէին, Առաջնորդ Սրբազան Հայրը այցելեց Թարթուսի նահանգապետ Մեթր Սաֆուան Ապու Սաատային:

Հանդիպումին սրբազան հայրը անդրադարձաւ ծովափնեայ շրջան իր կատարած հովուական այցելութեան, յիշելով Թարթուսի, Քեսապի, Լաթաքիոյ, ինչպէս նաեւ Մաշթալ Հլուի այցելութիւններուն: Սրբազան Հայրը համապարփակ կերպով ներկայացուց Բերիոյ Հայոց Թեմի գործունէութիւնը, ապա անդրադարձաւ Դամասկոս կատարած իր այցելութեան: Սրբազան Հայրը հաստատեց, որ սուրիահայերը, ինչպէս բոլոր սուրիացիները, պիտի մնան հաւատարիմ զաւակները սուրիական հայրենիքին:

Հովուական այցելութեան առիթով Սրբազան Հայրը իր գնահատանքը կը յայտնէ Լաթաքիոյ եւ ծովեզերեայ շրջանի հոգեւոր հովիւ Արժ. Տ. Վազգէն Քհնյ. Քէօշկէրեանին, Թարթուսի, Քեսապի եւ Լաթաքիոյ թաղական խորհուրդներուն, ազգային մարմիններուն եւ ազգային վարժարաններու հոգաբարձութիւններուն ու տնօրէններուն, որոնք նուիրումով եւ բծախնդրութեամբ կը կատարեն իրենց վստահուած ազգանուէր ծառայութիւնը: Իր երախտագիտութիւնը կը յայտնէ նաեւ ծովափնեայ շրջանի պետական աւագանիին, որոնք խոր յարգանք եւ սիրալիր վերաբերմունք կը ցուցաբերեն հայ համայնքին նկատմամբ:

(շար. 2 եւ վերջ)

ԵՐԲ ՊԱՏՄԱՀԱՅՐ ԽՈՐԵՆԱՑԻՆ ԱՅՑԻ ԵԿԱՒ ԴԱՐԵՐՈՒ ԸՆԴՄԷՋԷՆ...

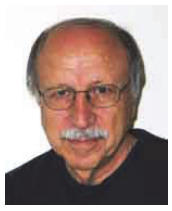

Հրանդ Մարգարեան

«Քե՛զի՝
Ինծմէ 46 սերունդ յետոյ եկող, զաւակս Հայկեան,

Ես մեր պատմութեան ամէնէն երջանիկ եւ ամէնէն դժբախտ մարդն եմ:
Կեանքս հիւսուեցաւ մեր պատմութեան ամէնէն խրոխտ դրուագով, Ոսկեդարով:
Խոնարհաբար ապրեցայ եռամեծ Սուրբերու՝ Մեսրոպի եւ Սահակի շուքին տակ
Մեր պատմութեան խոհեմագոյն արքային՝ Վռամշապուհի օրօք:
Տեսայ ամէնէն յուսալից երազային վերելքը մեր երկրին,
Բայց աւաղ, տեսայ նաեւ գահավէժ անկումը մեր թագաւորութեան
Անկար եւ յիմար Արտաշէս արքայի օրօք:
Տեսայ մեր երկրի կենաց եւ մահու օրերը՝
Վասն Հայրենեաց Կարմիր Վարդանի եւ 1036 հոգեհատոր զինուորներու նահատակուիլը:
Տեսայ պառակտումը իշխանաց տոհմերուն,
Տեսայ բզկտումը գահնամակին,
Տեսայ անմիաբանութիւնը անխոհեմ իշխանաց,
Տեսայ թունաւոր ատելութիւնը,
Տեսայ քայքայումը մեր վեհութիւններուն,
Տեսայ կորուստը մեր դիմադրական ուժերուն,
Տեսայ... փլուզումը մեր ինքնութեան խարիսխը հանդիսացող կառոյցներուն,
Տեսայ բաժանումը մեր երկրին,
Տեսայ հատուածումը Հայաստանի՝ հոգեվկումը ազգիս:

Լացի, ողբացի կորուստը մեր Հարստութեան:
Դասեր քաղեցի մեր իրականութենէն
Եւ ահա կու գամ քեզի ահազանգելու՝

- Ճգնաժամային մռայլ եւ դժնդակ թոհ ու բոհին մէջ,
Մտիկ ըրէ միմիա՛յն՝
ժողովուրդի չխաթարուա՛ծ, անարա՛տ ՀԱՒԱՔԱԿԱՆ ձայնին:

- Քարոզներուն մէջ փնտռէ ազնիւը, մաքուրը, արդարը:
-Ստաբոյր ձայները մրցումի կ'ելլեն եւ ջուրերուն երեսը կը ծփան:-

- Հեռացի՛ր այն անհատներէն,
Որոնք կը դաւանին իրականութեան ամենագէտը ըլլալ
եւ ամպագորգոռ կը բարբաչեն:

Գիտցի՛ր՝
Իրականութիւնը լափիւրընթոսային շշուկներու մէջ
տատանուող նաւ է պարզապէս:

Զգո՛յշ...
- Շրպարտութիւնները փառատենչութեան նպատակադրուած դրսեւորումներ են
-Եսերը մաղձ կը ծորեն ամէն մէկ վանկէ:
- Սէրն ու ատելութիւնը դատողութիւնը կը մթագնեն:
- Տարակարծութիւնները մտիկ ըրէ, սորվէ՛, բայց ՄԻ՛ թշնամանար:

Գիտցի՛ր՝
Տիոնիսըսի ճրագի վառելանիւթը սպառած է,
Եւ արդարութիւնը մթութեան մէջ թաղուած է:
Գտի՛ր վառելանիւթ մը եւ
ՎԵՐԱԿԱՆԳՆԷ ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹԻՒՆԸ:

Շեշտե՛մ՝
Սայլերուն ետեւէն մի՛ քալեր,
Եզները չե՛ն գիտեր թէ ուր կ'երթան:

Գիտցի՛ր՝
Պլպլացող ՓԱՐՈՍ մը կայ որ դէպի ԿԱՅԱՆԸ կը մատնանշէ,
Դէպի ա՛յդ ՓԱՐՈ՛ՍԸ գնա՝ ինքնավստա՛հ եւ աներկբա՛յ,
Առա՛նց տատամսումի եւ մանաւանդ առա՛նց տուրք վճարելու:

Ընտրէ ճանապարհդ դէպի ԿԱՅԱ՛ՆԸ
Որը ԳՈՅՈՒԹԵԱՆԴ ՄԻԱ՛Կ ԿՌՈՒԱՆն է:

Ա՛յս ալ գիտցիր՝
Ներքին պառակտումը թշնամիիդ յաղթանակի գրաւականն է:
- Մեր ամբողջ պատմութիւնը վկայ:-

Արդ՝
Համախմբուէ՛, համախմբուէ՛, համախմբուէ՛...
Բոլոր ուժերովդ եւ կարողականութեամբդ
ՀԱՄԱԽՄԲՈՒԷ՛ ԵՐԿՐԻ՛Ն ԾՈՒՐՁ,
Ապագային տանող միա՛կ ճամբան, ա՛յդ է:

1546 տարի ետք,
Ինչեր կու տայի, որ պարտաւոր չըլլաս կրկնելու սրտառուչ դառն խօսքս՝
Ողբամ զքեզ Հայոց Աշխարհ:

Այլ, ապագայի՛ն նայելով,
խարսխուած հաւատքով, ըսես՝
Պաշտեմ զքեզ՝ ՀԱՅԱՍՏԱ՛Ն ԱՇԽԱՐՀ
ՅԱՒԵՐԺՈՒԹԵԱՆ ՀԱՍՑԷԱԳՐՈՒԱԾ

ԻՄ ՀԱՅՐԵՆԻՔ:»

Արծախիս

Մարինա Աստուրեան

Դեռ Արարատի վէրքը չսպիացած
Բացուեցաւ նոր վէրք մը սրտերուն մէջ հայոց,
Դեռ անցեալի մղձաւանջէն չսփոփուած
Կրկին կործանեցան երազները հայոց:

Ի՞նչ մխիթարանք այրած սիրտերուն,
Ի՞նչ ըսենք անմեղ երեխաներուն,
Ինչպէ՞ս նայինք նահատակի մօր աչքերուն,
Որ անհամբեր կը սպասէ իր հերոսին վերադառնալուն:

Ի՞նչ ըսել այն խեղճ արցախցիին
Որ տունը կ'այրէ չյանձնելու համար թուրքին,
Ինչպէ՞ս հայութիւնը հանգիստ ապրի
Երբ Մեր խաչքարերը մնան անաստուածին:

Մեր դարաւոր, վայրագ թշնամին
Սեւցուց հայուն ճակատագիրը կրկին,
Բայց այս բոլորէն ամենացաւալին՝
Հայն էր, որ արիւնով օծուած մեր հողերը յանձնեց ազերիին:

Զարմանքով ու ցաւով կը նայիմ,
Այս կոյր ու խուլ աշխարհին,
Որ կ'անտեսէ ամբողջ հայ ազգը
Աջակցելով գազան ահաբեկիչին:

Առասպել դարձաւ Արցախը մեր,
Չքնաղ Շուշին.. Լաչինը մեր,
Պիտի պատմենք մեր զաւակներուն
Որպէսզի ետ բերեն դրախտավայրը մեր:

«ԳԱՆՁԱՍԱՐ»
ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹԻ ԱՆՁՆԱԿԱԶՄ

Խմբագիր՝ Զարմիկ ՉիլԱբոշեան-Պօղիկեան
Սրբագրիչներ՝ Զեփիւռ Պապիկեան-Աւագեան
Յուշիկ Ղազարեան
Ձեւաւորող՝ Յովսէփ Չալօղլեան
Գրաշար՝ Անի Թոփալեան-Սարուխան
Արաբերէն լուրերու թարգմանիչ՝ Մարէն Պապեան
Կայքէջի պատասխանատու՝ Քրիստ Խրոյեան
Լուրերու պատասխանատու՝ Լուսին Ապաճեան-ՉիլԱբոշեան
Հաշուապահ՝ Սեւակ Կիւլվանէսեան

- Ծանուցողներէն եւ աշխատակիցներէն կը խնդրուի ծանուցումներն ու յօդուածները խմբագրատուն ուղարկել ամէնէն ուշը Երկուշաբթի օրերը:
- Նախընտրելի է յօդուածներն ու թղթակցութիւնները ուղարկել գրաշարուած:
- Խմբագրատուն ուղարկուած նիւթերը, հրատարակուին կամ ոչ, չեն վերադարձուիր:
- Խմբագրութեան վերապահուած է ստացուած յօդուածներու հրատարակելու կամ չհրատարակելու որոշումը:
- Ձեր ծանուցումներն ու յայտարարութիւնները կարելի է հրապարակել «Գանձասար»ի տպագիր տարբերակին եւ կայքէջին միջոցով:

Մարզական

Րաֆֆի Սիլահեան

ՏԵՂԱԿԱՆ

ԼՈՒՐԵՐ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷՆ

-Սուրիոյ պասքեթի Ա. դասակարգի ախոյեանութեան շրջագիծէն ներս, ՀՄԸՄ-ի պասքեթի տղոց խումբը կրեց երկու պարտութիւն, Համայի մէջ, 91/53 արդիւնքով: Խումբը իր երկրորդ հանդիպումին պարտուեցաւ նաեւ Հուրիէ խումբէն՝ 76-72 արդիւնքով: Այս մրցումին խումբէն կը բացակայէին չորս խաղացողներ: ՀԵԸ-ի պասքեթի տղոց խումբը դարձեալ արձանագրեց երկու պարտութիւն: Համայի մէջ ան պարտութեան մատնուեցաւ Նաուաաիր խումբէն՝ 91-67 արդիւնքով, ապա նաեւ Թալիաա խումբէն՝ 92-69 արդիւնքով:

-Սուրիոյ ֆութպոլի հաւաքականը Իմարաթի մէջ կատարած ուսումնամարզական հաւաքի ընթացքին կատարած բարեկամական երկրորդ մրցումին 1-0 արդիւնքով պարտութեան մատնուեցաւ Յորդանանէն: Մրցումին գլխաւոր կազմէն կը բացակայէին հինգ խաղացողներ:

-Սուրիոյ Ֆութպոլի Դաշնութեան նախագահ Հաթեմ ալ Ղայէպ համագործակցական հանդիպումներ ունեցաւ Իմարաթի եւ Պահրէյնի ֆութպոլի պատասխանատուներուն հետ: Հանդիպումին քննարկուեցան զոյգ երկիրներու ֆութպոլի դաշնութիւններու համագործակցական ծրագիրները:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ԳԵՂԱՄ ՂԱՏԻՄԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՌԱԳՈՅՆՈՎ ՆՇԵՑ ԻՐ ԿՈԼԸ

Հայաստանի Ֆութպոլի Դաշնութեան դիմատետրի էջէն տեղեկացանք, որ Հայաստանի հաւաքականի թեկնածու Գեղամ Ղատիմեան Պելառուսի առաջնութեան «Նեման» - «Սլուցկ» խաղին նշանակած իր կոլէն ետք՝ որպէս ուրախութեան արտայայտութիւն բարձրացուց Հայաստանի Հանրապետութեան եռագոյն դրօշը: Հայ ֆութպոլիստին գնդակին շնորհիւ «Նեման» նուազագոյն հաշիւով յաղթանակ արձանագրեց եւ շարունակեց գրաւել աղիւսակին 3-րդ դիրքը: Վերջին փուլին նեմանցիները պիտի մրցին նախկին տարուան ախոյեան Պրեստի «Տինամօ»ի խումբին հետ, որ երկու կէտով ետ կը մնայ իրենցմէ:

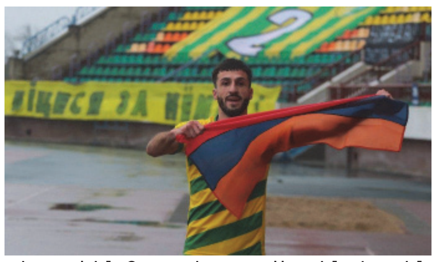

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

ԱԶԳԵՐՈՒ ԼԻԿԱՅԻ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՒԱՔԱԿԱՆԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԵՑ ԻՐ ՅԱՂԹԱՐՇԱՒԸ

Ազգերու լիկայի ֆութպոլի խմբային փուլի վերջին հանգրուանին, Հայաստանի հաւաքականը չէզոք դաշտի վրայ հիւրընկալեց Հիւսիսային

Մակեդոնիոյ հաւաքականը եւ յաղթեց 1-0 արդիւնքով: Հանդիպումի միակ կոլը նշանակեց Յովհաննէս Համբարձումեան՝ 55-րդ վայրկեանին: Այսպիսով, Հայաստանի հաւաքականը Գ. լիկայի ընտրական 2-րդ խմբակին մէջ վաստակեց 11 կէտ եւ գրաւեց խմբակին առաջին դիրքը: Ազգերու լիկայի յաջորդ խաղարկութեան Հայաստանի հաւաքականը հանդէս պիտի գայ Բ. լիկայի մէջ: Յայտնենք, որ Հիւսիսային Մակեդոնիան 9 կէտով գրաւեց երկրորդ հորիզոնականը, իսկ Վրաստանը 6 կէտով 3-րդ դիրքը:

Թիւ 33

Աւարտէ խաղը մէկ քայլով «ճերմակ քար »:

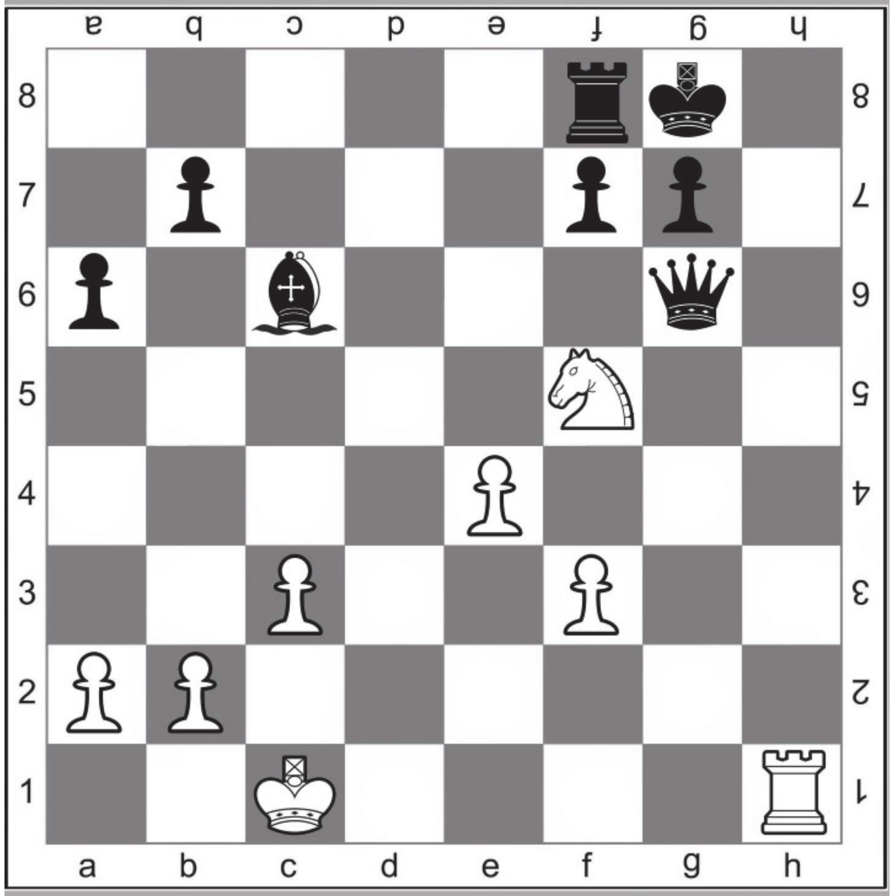

Նախորդ Թիւի Պատասխանն Է ♘ f 6#

ՀՄԸՄ-ի ճատրակի Յնձխ.

ՆԱԽ՝ ԽՈՒՍԱՓԵԼԻՆ...

Սկիզբը՝ էջ 6

կանգնի ՆՈՐ ԻՐՈՂԱԿԱՆ ԳԵՏԻՆԻ մը վրայ:

Այս բոլորը հրամայական կը դարձնեն ՆԵՐՔԻՆ ՄԻԱՍՆՈՒԹԵԱՆ անյապաղ վերականգնումը, բազմաճիւղ քայլեր առնել՝ հորիզոնը յստակացնելու եւ արձանագրուած վնասները դարմանելու համար:

Ներքին բեմը ամէն գնով կայունացնելու զուգահեռ, պէտք է մենք մեզի հետ հաշիւի նստինք, բանանք մեզ այս կացութեան հասցնող պատճառներուն ներքին ու արտաքին ԲՈԼՈՐ ԾԱԼՔԵՐԸ, ցանկագրենք հարցականներ եւ գտնենք անկողմնակալ պատասխաններ՝ պեղելով Հայաստանի ու Արցախի զինուորական-քաղաքական մեքենաներուն էութիւնը: Սա կը պահանջէ լուսարձակներէ հեռու աշխատանք, որովհետեւ մեր աղտոտ լաթերը - եւ պէտք է ընդունիլ, որ կա՛ն աղտոտ լաթեր - դիմատետրային «ազատամտութեամբ» եւ անլրջութեամբ աշխարհին դիմաց փռելը ո՛չ միայն շահաբեր չէ, այլ համազօր է «սեփական ոտքին կրակելու», ինչ որ պիտի տկարացնէ մեր պետութեան յենարանները, բանակցողի դիրքը: Խօսքի ազատութիւնը, կարծիքի ազատութիւնը ունին իրենց սահմանները, որոնց անտեսումը (դժբախտաբար այդ կ'ըլլայ աշխարհով մէկ) աղէտ է եւ՝ նորանոր կորուստներու ճամբայ: Դուրս պիտի գանք ամէն տեսակի գայթակղութիւն՝ ինքնանպատակ շահարկումի նիւթ դարձնելու «աւանդոյթէն»: Եթէ լրջանալու պահը չենք տեսներ, ուրիշէն կարեկցանք չսպասենք...

Իշխանութիւն թէ ընդդիմադիր՝ յաջորդ փուլը պէտք է թեւակոխենք այնպիսի՛ մօտեցումով ու կամքով, որ շահաւորը ըլլան ո՛չ թէ անհատներու, իշխանութեան կամ խորհրդարանական ու արտախորհրդարանական ընդդիմադրութեան, այլ նոյնինքն Հայաստանին, Արցախին ու ողջ հայութեան: Այս երթը սկսելու համար, չենք կրնար խուսափիլ բազմաթիւ ցաւցնող հարցումներէ եւ անոնց մասնագիտական պատասխաններ որոնելէ: Իրական նահանջը չենք կրնար ամոքել սալոնային բանավէճերով կամ միայն բողոքի ու արդար ակնկալութեանց, պահանջներու շարադրութեամբ, այլ կարողականութեանց մէկտեղումով: Իշխանութիւն եւ հակադիր ճակատներ պէտք է տեսնեն, որ կանգնած են նոյն խրամատին մէջ, իսկ մեկնակէտը պիտի ըլլայ ԲՈԼՈՐ ՍԽԱԼՆԵՐԸ ԸՆԴՈՒՆԻԼԸ:

Յաջորդիւ, ցաւցնող հարցումներ:

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 30/11	ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 1/12	ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 2/12	ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 3/12	ՈՒՐԲԱԹ 4/12	ՇԱԲԱԹ 5/12	ԿԻՐԱԿԻ 6/12
8° 16°	8° 15°	7° 15°	7° 15°	7° 14°	7° 14°	7° 15°

ՍՕ ԽԱՉԻ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳՈՒԱԾ ԸՆԿԵՐԱԲԺՇԿԱԿԱՆ ԿԵԴՐՈՆԻ ԲԱՑՈՒՄ

Կիրակի, 22 Նոյեմբեր 2020-ին, բարձր հովանաւորութեամբ Հալէպի նահանգապետ տիար Հուսէյն Տիապի, նախագահութեամբ Բերիոյ Հայոց Թեմի Բարեջան Առաջնորդ Գերաշնորհ Տ. Մասիս Սրբ. Եպս. Զօպուեանի, կազմակերպութեամբ Սուրիահայ Օգնութեան Խաչի Շրջ. Վարչութեան, բացումը կատարուեցաւ ՍՕ Խաչի վերանորոգուած ընկերաբժշկական կեդրոնին:

Հրաւիրեալները դիմաւորուեցան ՀՄԸՄ-ի փողերախումբին ազգային-հայրենասիրական երգերու երաժշտական կատարումներով:

Շէնքին մուտքին զետեղուած հիմնաքարի բացումէն ետք, Հալէպի նահանգապետը, հայ երեք համայնքապետները, Սուրիոյ խորհրդարանի երեսփոխան Ժիրայր Ռէիսեան եւ պետական, ազգային մարմիններու ներկայացուցիչներ ուղղուեցան «Համալեան» սրահ, ուր տեղի ունեցաւ բացման հանդիսութիւնը:

Օրուան բեմավարուհի Մարալ Գալայճեան-Սեմէրճեան բացման խօսքով հաստատեց, որ Սուրիան վերականգնումի իր փուլը թեւակոխած է եւ ժողովուրդը միասնաբար կը մասնակցի երկրի վերականգնումին, այս կեդրոնի բացումն ալ հաստատումն է այդ իրողութեան: Սեմէրճեան շեշտեց, որ ահաբեկչական շարժումը չյաջողեցաւ ոչնչացնել մեր ապրելու տենչն ու կամքը, եւ սուրիական հայրենիքի պաշտպանութեան եւ ծաղկումին նուիրուած ուժեղ բանակին, ղեկավարութեան ու ժողովուրդին ջանքերով մեր երկիրը փիւնիկի նման յառնեցաւ:

Այնուհետեւ ան հրաւիրեց ՍՕԽ-ի Շրջ. Վարչութեան անդամ Հուրի Մուսալլին, որ արաբերէնով անդրադարձաւ միութեան հարիւր տարուան բարեսիրական աշխատանքին Սուրիոյ եւ մասնաւորաբար Հալէպի մէջ:

Ընկերուհին մանրամասնօրէն անդրադարձաւ պատերազմէն ետք կեդրոնի վերաշինութեան մեծ ներդրում բերած երկրիս վսեմաշուք նախագահ տոքթ. Պաշշար ալ Ասատին եւ Առաջին Տիկին Ասմա ալ Ասատին ջանքերուն, դիտել տալով, որ անոնք մօտէն կը հետեւին, նիւթապէս եւ բարոյապէս զօրավիգ կը կանգնին միութեան աշխատանքներուն, միշտ խթան հանդիսանալով բարեսիրական աշխատանքին, որուն համար միութեան անդամներուն խորին շնորհակալութիւնը յայտնեց: Ապա ան երախտագիտական խօսք ուղղեց Գերաշնորհ Սրբազան Հօր եւ բոլոր բարերարներուն, որոնց ուշադրութեան առարկան է Սուրիահայ Օգնութեան Խաչը իր տարաբնոյթ ձեռնարկներով ու ծառայութեամբ:

Հայերէն բացման խօսքով Շրջ. Վարչութեան ատենապետուհի Սեդա Տէր Աբրահամեան-Կէրկէրեան նկատել տուաւ, որ այս կեդրոնը իր հիմնադրութեան օրէն կը ծառայէր Հալէպի բնակչութեան բժշկական, մարդասիրական կարիքներուն, իսկ Սուրիոյ պատերազմի արհաւիրքէն ետք, կիսաքանդ այս շէնքը կրկին հոգի ու կեանք ստացաւ շնորհիւ Հալէպի ազատագրումին ու մեր նահատակներու հեղած արեան, ինչպէս նաեւ խաչուհիներու աննահանջ աշխատանքին:

Կէրկէրեան դիտել տուաւ, որ այս մեղուափեթակը կը գոյատեւէ նոր ու փայլուն հորիզոններու տեսլականով: Ապա ներկայացուց կեդրոնի տարբեր բաժիններու ծառայութիւնը եւ յատկապէս անդրադարձաւ նոր հիմնուած «Ֆիզիոթերափի»ի կեդրոնին, որուն հաստատման իրենց մասնակցութիւնը բերին Սուրիոյ Առաջին Տիկնոջ հովանաւորութիւնը վայելող «Ալ Ամանա ալ Սուրիէ» միութիւնն ու ՄԱԿ-ի Սուրիոյ գրասենեակը:

Օրուան եզրափակիչ խօսքը արտասանեց Բերիոյ Հայոց Թեմի Առաջնորդը, որ նախ արաբերէնով ըսաւ, որ Հալէպը փորձեցին քանդել ու անդամալոյծ քաղաքի վերածել, սակայն շնորհիւ սուրիական բանակին, երկրի նախագահին յանդուգն կեցուածքներուն եւ ժողովուրդին աննկուն կամքին Հալէպը վերականգնեցաւ: Սրբազան հայրը երախտագիտութեան խօսք ուղղեց Սուրիոյ Նախագահին, որ նեցուկ կանգնելով ժողովուրդին ու յատկապէս վերականգնումի աշխատանքներուն ուժ ու կորով ներշնչեց բոլորին: Ապա շնորհակալութիւն յայտնեց Հալէպի համայնքապետին եւ բոլոր ներկաներուն, որոնք ներկայ գտնուելով այս ձեռնարկին հաստատեցին, որ Սուրիան ու անոր ժողովուրդը կը պայքարին յանուն երկրի ապագային: Սրբազան հայրը շնորհաւորեց Սուրիահայ Օգնութեան Խաչի անդամները այս հսկայածաւալ աշխատանքին համար, դիտել տալով որ կեդրոնը քանդուեցաւ, սակայն աշխատանքը այլ վայրի մէջ շարունակուեցաւ, որպէսզի ժողովուրդին ծառայութեան նուիրական գործը անխափան մնայ: Ապա հայերէն իր խօսքով սրբազան հայրը վեր առաւ Արցախի մեր ժողովուրդին պայքարն ու դիմագրաւած մարտահրաւէրները եւ ըսաւ. *«Թող այս կեդրոնը ձօնուած ըլլայ Արցախի մեր հերոսներուն, հալէպահայ մեր նահատակներուն, որպէս խոստում հայօրէն ապրելու եւ մեր իրաւունքներուն համար միասնաբար, իրար սատար կանգնելով, որպէս մէկ ժողովուրդ պայքարելու»:*

Հրաւիրեալները մեկնելէ առաջ շրջեցան շէնքի բոլոր յարկերն ու բաժանմունքները, ծանօթացան կառոյցին մատուցած ընկերաբժշկական ծառայութիւններու բնոյթին՝ գնահատելով միութեան բարեսիրական կազմակերպ աշխատանքը:

Ապա ցուցադրուեցաւ ՍՕԽ-ի ընկերաբժշկական կեդրոնին հիմնարկէքն ու պատմութիւնը ներկայացնող տեսանիւթ մը:

ՍՕ Խաչի Շրջ. Վարչութեան
Դաստիարակչական Յանձնախումբ